Abonamîntulŭ

Pentru monarchie: Pre anŭ 6 fl., 1/2 anŭ 3 fl., 1/4 anŭ 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pre 1 anŭ 18 frcs., 1/2 anŭ 9 frcs., 1/4 anŭ 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Unŭ şirŭ garmond: odată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fie care publicăţiune timbru de 30 cr.

Totŭ ce privesce fóea să se adreseze la «Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii» în Blaşiŭ.

Anulŭ III. Blaşiŭ 22 Iuliŭ 1893. Numĕrulŭ 29.

Lupulŭ îşi lapĕdă pĕrulŭ, dar năravulŭ nu.

Avemŭ să scriemŭ din noŭ despre Rutenii uniţi din Galiţia. Nu bucuroşi o facemŭ asta. Avemŭ adecă acasă la noi destule teme de deslegatŭ pe cale jurnalistică şi prin urmare nu suntemŭ avisaţi la luxulŭ de a ne ocupa de daraverele Cehilorŭ şi ale Rutenilorŭ. Dar „Gazeta Transilvaniei," precum se vede a luatŭ asupra-şi chemarea cu adevĕratŭ rĕutăciósă de a sgudui încrederea Românilorŭ uniţi faţă cu Roma, şi-şi împlinesce chemarea asta cu nu puţină perseverenţă. Înzădarŭ îi spui adevĕrulŭ şi i-lŭ luminezi, de e limpede, ba mai limpede ca lumina sóreluĭ: ea nu va să se abată dela scopulŭ acela perfidŭ. Principiulŭ ei în urmărirea acestuĭ scopŭ e totŭ aşa de rĕutăciosŭ. Elŭ sună: Calumniare audacter, semper aliquid haeret. Îţi vine să crediĭ, că e organŭ fracmasonicŭ şi plătitŭ anume, ca să urmăréscă scopulŭ acela.

Spre ajungerea scopuluĭ i-s'a părutŭ de o vreme încóce a fi potrivitŭ să scrie despre demonstraţiunile cele ce câţiva tineri necopţi le-aŭ inscenatŭ în contra mitropolituluĭ ruténŭ din Lemberg Sembratovicz. În zădarŭ ĭ-amŭ reflectatŭ, că isvorulŭ, din care îşi împrumută materialulŭ, e de aşa, câtŭ o jurnalistică românéscă onestă ar trebui să se ruşineze de elŭ. În zădarŭ ĭ-amŭ spusŭ, că jurnalistica nóstră, fie ea de orĭ ce felŭ, are să fie curată şi nepĕtată, maĭ curată şi maĭ nepĕtată, decâtŭ ca îu lucruri bisericescĭ şi chiarŭ şi în de cele naţionale să-ĭ servéscă jurnalistica jidană de isvorŭ orĭ de îndreptariŭ. „Gazeta" are mania de a trece de organŭ nu naţionalŭ numaĭ, căcĭ naţionale suntŭ tóte foile nóstre pornite din îndemnulŭ dureriĭ de némŭ, ci de organŭ alŭ partiduluĭ naţionalŭ. Şi ce să vedĭ: „Gazeta" îşi împrumută materialŭ din „Neue freie Presse", din organulŭ, care cu dreptŭ cuvîntŭ se privesce de organulŭ aŭstriacŭ celŭ maĭ de frunte alŭ alianţeĭ israelite şi este totodată organulŭ aceluĭ partidŭ, care e în Austria versiunea pe nemţesce a politiceĭ guvernuluĭ magiarŭ faţă cu naţionalităţi şi pórtă pe Ruteni de nasŭ numaĭ din motivulŭ de a dispune de voturile lorŭ în Rechsrath-ulŭ din Viena.

„Gazeta" reproduce în numeriĭ sĕĭ 142 şi 143 din „Neue freie Presse" unŭ articulŭ cu inscripţia: „Cestiunea bisericéscă a Rutenilorŭ din Galiţia." De desubtulŭ inscripţieĭ s'a tipăritŭ, că articoluluĭ e scrisŭ „De unŭ deputatŭ ruténŭ". Fie adevĕratŭ, că asta e originea articoluluĭ. Asta puţinŭ impórtă. Noĭ în afaceri bisericescĭ nu jurămŭ pe cuvintele unuĭ omŭ privatŭ, fie acela chiarŭ deputatŭ ruténŭ în Reichsrath-ulŭ din Viena orĭ chiarŭ membru alŭ partiduluĭ Cehilorŭ tineri.

Cetindŭ articoluluĭ acesta nu scii, ce să gândescĭ despre mitropolitulŭ Sembratovicz. Odată aĭ gândi, că elŭ e trădătoriulŭ celŭ maĭ detestabilŭ alŭ némuluĭ sĕŭ, şi îndată după aceea ţi-s'ar păré, că nu este Ruténŭ maĭ bunŭ ca mitropolitulŭ Sembratovicz Dar asta e tréba Rutenilorŭ. Noĭ să spunemŭ cetitorilorŭ foiĭ nóstre, ce e aceea în articoluluĭ acesta, ce a îndemnatŭ pe ceĭ dela „Gazeta", să îndulcéscă cu elŭ pe cetitoriĭ sĕĭ. Etă pasajulŭ:

„Se dice, că în Roma esistă cu privire la cestiunea ruténă dóuĕ curente: unulŭ amicabilŭ, a luĭ Monsignore Ciasca, fostŭ delegatŭ la sinodulŭ ţinutŭ în Lemberg la anulŭ 1891, şi altulŭ duşmănosŭ, alŭ cardinaluluĭ Ledochowsky. Pe lângă curentulŭ acesta duşmănosŭ, *atribuiaŭ uniĭ* primirea nefavorabilă puţineĭ influinţe, ce şi-a sciutŭ câştiga Mitropolitulŭ la Roma. Alţi adversarĭ politicĭ naţionalĭ aĭ Mitropolituluĭ *se folosiră* de împrejurarea acésta *spre respândirea de sciri* despre diferite planuri stătorite în Roma contra bisericeĭ gr. catolice, *faţă de carĭ Mitropolitulŭ n'ar fi dovedit nicĭ o resistinţă.* Aşa *se vorbia* despre schimbărĭ esenţiale în ritŭ, despre predarea seminariuluĭ din Lemberg, unde se crescŭ preste 200 de clericĭ — în mânile *Iesuiţilorŭ* saŭ a Basilianilorŭ *reformaţi de Iesuiţi,* maĭ departe despre întroducerea celibatuluĭ ş. a. *Mitropolitulŭ a declaratŭ de repeţite orĭ, că scirile acestea suntŭ nebasate,* între altele uneĭ deputaţiunĭ, ce a fostŭ la dînsulŭ după rentórcerea sa din Roma."

Adecă *„se dice"* şi *„atribuiaŭ uniĭ"* şi *„se folosiră spre respândirea de sciri* şi *se vorbia."* Acestea suntŭ argumintele,

---

Feuilleton.

Năluca.

(Fine.)

Într'unŭ târdiŭ continuă: „Acum după ce te-am găsitŭ, potŭ să petrecŭ la tine ziua nóptea. Pe cândŭ zacĭ liniştitŭ în patŭ, eŭ voiŭ şedé înaintea ta şi voiŭ aştepta momentulŭ slăbiciuniĭ tale. În cetate, în cancelarie voiŭ fi lângă tine, şi cândŭ veĭ şedé la masă şi veĭ mânca, eŭ voiŭ sta în dosulŭ tĕŭ. Nu-mĭ veĭ scăpa, maĭ curêndŭ orĭ maĭ târziŭ te veĭ teme de mine, şi atuncĭ eştĭ perdutŭ. Adevĕratŭ că te sciŭ curajosŭ. Credeam, că te voiŭ afla durmindŭ. Dar nu impórtă. Va veni elŭ timpulŭ. Voĭ aştepta."

„Te rogŭ, lămuresce-mĭ lucrulŭ," îi diseĭ cu urbanitate. „Veĭ aştepta, până mĕ voiŭ teme?"

„Da. Noĭ nălucele nu putemŭ face nicĭ unŭ rĕŭ omuluĭ, care nu se teme de noĭ. Puterea nóstră se estinde numaĭ preste ceĭ laşĭ şi superstiţioşĭ, — va să dică aprópe preste toţĭ ómeniĭ. Îndată ce are cineva curajulŭ de a se prinde cu noĭ, nu-ĭ maĭ putemŭ strica."

„Îţi mulţămescŭ," îi diseĭ. „Îmĭ voiŭ aprinde pipa. Nu-ţi potŭ servi şi ţie cu una?"

Elŭ refusă mişcândŭ din capŭ.

„Orĭ îţi potŭ servi cu unŭ păharŭ de vinŭ."

Elŭ îşi încreţi fruntea.

„Atuncĭ celŭ puţinŭ sperŭ, că îţi va face o plăcere, cândŭ mĕ veĭ vedé pipândŭ şi bêndŭ. — Aşa! Acum, prietine, ne vomŭ apuca de poveştĭ. Nu afli, că e cam rĕcóre? Eştĭ subţirelŭ îmbrăcatŭ. Să nu aprindŭ focŭlŭ?"

„Nu!"

„Orĭ să-ţi daŭ unŭ poplonŭ?"

„Nu!"

„Potu-ţi servi dar cu altceva?"

„Nu . . . da . . . teme-te de mine. Omule! Gândesce-ţi, că eŭ suntŭ unŭ spiritŭ, o nălucă! Locuescŭ de-asupra pămîntuluĭ şi de desubtulŭ luĭ. Câniĭ urlă şi se vaetă, cândŭ mĕ vĕdŭ, şi ómeniĭ cadŭ înaintea mea în genunchĭ. Privesce haĭnele astea de mortŭ! Braţulŭ ăsta e —"

„Prietine," îlŭ întrerupseĭ, „las să povestimŭ făr de a face unulŭ altuia mărturisirĭ şi destăinuirĭ. Eŭ recunoscŭ, că suntŭ adevĕrate tóte celea ce mĭ-aĭ spusŭ. Vĕdŭ, că nu e aşa de înfiorătoriŭ a-şi petrece cu o nălucă; din contră eŭ unulŭ aflu, că e fórte interesantŭ. Dar spune-mĭ, viĭ tu din cimiteriulŭ din vecinĭ?"

„Da. Omŭ de nimica! Tălhariule! Cine m'a dusŭ acolo? Da! Preumblându-mĕ într'o sară nevĕdutŭ, aruncăĭ din întîmplare o privire prin feréstra ta, şi te recunoscuĭ pe tine, pe celŭ ce-lŭ doriam acum de atâta vreme să-lŭ găsescŭ! O, îţi voiŭ pregăti chinurile iaduluĭ, te voiŭ — da, asta o voiŭ face."

Nu-ĭ diseĭ nimica, ci trăgeam cu tignă câte unŭ fumŭ din pipă. Din cândŭ în cândŭ îmĭ arunca o privire, din care puteam ceti furia desamăgită. Dar mĕ dedasem cu ea, şi totŭ lucrulŭ începea a mĕ amusa. Faţa luĭ serióşă şi înorată avea unŭ felŭ de frumséţă dură. Trăsăturile îi eraŭ regulate. Avea ochĭ vineţĭ, şi mi-se părea, că vrîsta nu ĭ-a trecutŭ preste patrudecĭ de anĭ.

„Atuncĭ pe corabie între Rangoon şi Calcuta — dar ce folosesce a reîmprospeta vechea istorie?"

„Chiarŭ nimica," îi diseĭ. Îmĭ făcea impresia uneĭ năluce nebune. Dar speram, să aflu dela elŭ una şi alta din lumea spi-

cu carĭ se luptă „Gazeta Transilvaniei“ pentru a-şĭ realisa scopurile? La acestea uşorŭ amŭ pté ḑice şi despre „Gazeta“, că „*se ḑice*“ şi că „Gazeta“ „*atribue*“ şi „*se folosesce spre respândirea de sciri*“ saŭ cu alte cuvinte, de minciunĭ. Dar nu o facemŭ. Las să-şĭ jóce „Gazeta“ mendrele: ea totuşĭ nu-şĭ va ajunge scopulŭ, ci din svîrcolirile eĭ va câştiga adevĕrulŭ lămurindu-se.

Fie cu ĭertare, dar acum pricepemŭ pe deplinŭ şi tăcerea pesceluĭ, carea a tăcut'o „Gazeta“ cândŭ cu primirea peregrinajuluĭ nostru. Primirea peregrinajuluĭ ruténŭ a fostŭ *nefavorabilă?* Noĭ asta o negămŭ. „Gazeta“ în locŭ de a reproduce din foile jidovescĭ ar fi trebuitŭ să reproducŭ din capulŭ loculuĭ alocuţiunea Pontificeluĭ Leonŭ XIII îndreptată cătră Ruteni, şi cetitoriĭ eĭ ar fi vĕḑutŭ, că numaĭ nefavorabilă nu a fostŭ primirea Rutenilorŭ. Dar să punemŭ casulŭ, că primirea Rutenilorŭ din partea Sfinţieĭ Sale ar fi fostŭ nefavorabilă. De aci ce ar urma pentru causa nóstră naţională, carea se vede, că „Gazeta“ a luat'o în arîndă? Chiarŭ nimica. Dacă ar fi voitŭ să vorbéscă despre relaţiunea dintre causa nóstră naţională şi dintre Roma bisericeĭ catolice, ar fi aflatŭ în trecutulŭ nostru naţionalŭ destulŭ materialŭ, din care să pótă arĕta până la evidinţă, că desastrulŭ nostru celŭ maĭ mare a fostŭ deslipirea de cătră Roma şi câştigulŭ nostru celŭ maĭ mare unirea uneĭ părţĭ a Românilorŭ cu Roma. Éră dacă pe ceĭ dela „Gazeta“ îĭ preocupă maĭ multŭ timpulŭ de faţă, şi dacă eĭ îşĭ află plăcere în a scrie despre resultate de ale peregrinajelorŭ intreprinse la Roma catolică, noĭ le-amŭ datŭ prilejŭ de a nu recurge la „Neue freie Presse“. Din „Unirea“ puteaŭ eĭ reproduce alocuţiunea, ce a îndreptat'o Sfinţia Sa cătră peregriniĭ românĭ, şi dacă este în eĭ simţŭ pentru adevĕrŭ şi dreptate, alocuţiunea aceea chiarŭ şi numaĭ din punctŭ de vedere naţionalŭ ar fi trebuitŭ să o însoţéscă cu imnĭ de laudă.

Dar eĭ n'aŭ făcut'o, judece cetitoriĭ, bine aŭ făcutŭ, că n'aŭ făcut'o.

Nunţiulŭ apostolicŭ din Viena despre politica bisericéscă a guvernuluĭ ungarŭ. — Noulŭ nunţiŭ apostolicŭ din Viena Msgr. Agliardi a fostŭ intervievatŭ în sĕptĕmâna trecută de cătră corespondentulŭ vienezŭ alŭ ḑiaruluĭ „Pesti Napló“. Conversarea s'a referitŭ maĭ alesŭ la cestiunile politice-bisericescĭ.

Maĭ întâiŭ s'a informatŭ nunţiulŭ dela corespondentŭ despre numĕrulŭ deputaţilorŭ din dieta Ungarieĭ, apoĭ a întrebatŭ, câţĭ dintre dînşiĭ ar vota pentru căsătoria civilă?

La întrebările acestea a rĕspunsŭ corespondentulŭ numitŭ, că maĭoritatea deputaţilorŭ ar primi legea despre căsătoria civilă, dară se află în tóte partidele şi deputaţĭ, carĭ vorŭ vota contra eĭ.

„Dară în casa de susŭ?“ continuă nunţiulŭ. — „Acolo va cădé căsătoria civilă obligătóre,“ fu rĕspunsulŭ.

„Să supunemŭ, că s'ar disolva parlamentulŭ, cum ar fi nóua maĭoritate?“

„În împrejurările de faţă,“ rĕspunse corespondentulŭ, „nicĭ unŭ guvernŭ nu se póte resturna în Ungaria pe calea alegerilorŭ, dară orĭ ce guvernŭ cade pe lângă tótă maĭoritatea, dacă perde graţia la locurile preaînalte.“ — „Aşa dară punctulŭ de gravitate este în Viena,“ replică nunţiulŭ. — „Da, acolo amŭ ajunsŭ după o viaţă constituţională de 26 anĭ, încâtŭ adĭ cestiunile politice bisericescĭ maĭ multŭ decâtŭ altădată se tractéză în Viena.“

Încurajatŭ corespondentulŭ prin vorbirea confidenţială a nunţiuluĭ, ĭ-a adresatŭ unele întrebărĭ.

„Se scrie prin foĭ,“ ḑise corespondentulŭ, „că între guvernulŭ ungurescŭ şi între Curie ar decurge negoţiărĭ cu privire la anumite compromisurĭ.“

„Nu sciŭ de acestea nimicŭ,“ rĕspunse nunţiulŭ. „Sfîntulŭ Scaunŭ sub nicĭ o formă nu póte admite căsătoria civilă. Cu totulŭ se alipesce de aceea, ca căsătoria între catolicĭ să se închie în biserică după legile bisericescĭ, şi să rĕmână şi pe viitoriŭ în vigóre dreptulŭ canonicŭ, atâtŭ cu privire la căsătorie, câtŭ şi la efectele eĭ. Partea curatŭ materială (ereditarea etc.) aceea se póte regula după placŭ prin legĭ civile; dară căsătoria ca sacramentŭ pururea o susţine S. Scaunŭ şi o va apĕra cu tóte armele contra orĭ şi cuĭ. . . . Cardinalulŭ Vaszary şi acum s'a întorsŭ cu acelea-şĭ instrucţiĭ dela Roma ca şi maĭ înainte. Între prelaţiĭ ungarĭ şi între S. Scaunŭ concordia e deplină. Situaţiunea numaĭ întru atâta s'a schimbatŭ, întru câtŭ episcopatulŭ va păşi acum cu maĭ mare energie spre apĕrarea drepturilorŭ sale. . . . .“

„Până acum, ce e dreptŭ, opiniunea publică nu e chiarificată de ajunsŭ. Presa cea maĭ mare parte se află în mânĭ inimice. Catoliciĭ şi în Ungaria trebue să se îngrijescă, ca să aibă unŭ numĕrŭ corĕspunḑĕtoriŭ de foĭ.“

„Noĭ aşa numita luptă culturală nu o cercămŭ, şi pe câtŭ se póte o chiarŭ încunjurămŭ.“

„Sperezŭ şi sum convinsŭ, că Ungaria va fi ferită de calamitatea acésta. Crede-mĕ, că lupta culturală nu ar promova aspiraţiunile dvóstre naţionale, ci din contră le-ar face stricăciune enormă. . . . S. Scaunŭ nutresce o deosĕbită iubire faţă cu Ungaria. . . . Respectéză tóte drepturile regeluĭ apostolicŭ ungarŭ.“

„Suntemŭ gata a primi episcopiĭ recomandaţĭ de guvernulŭ ungurescŭ, numaĭ la una suntemŭ cu rigóre: ca să fie preoţĭ bunĭ, bărbaţĭ sfinţĭ. De ce este lipsă în seminariele dvóstră, este educaţiunea strictŭ clericală. Si în acéstă privinţă s'aŭ făcutŭ cu succesŭ paşiĭ receruţĭ.“

Din enunţiările făcute de nunţiŭ înaintea corespondentuluĭ luĭ „Pesti Napló“ se vede, că biserica nu se abate întru nimicŭ dela principiile sale în ce privesce resolvirea

---

ritelorŭ. De aceea adauseĭ: „De cumva nu găsescĭ tu o plăcere în reîmprospetarea eĭ.“

„Cum mĭ-aşĭ fi pututŭ gândi, că tu — tu dintre toţĭ ómeniĭ — dar de ce să ţĭ-le maĭ spunŭ?“

„Îmĭ pare rĕŭ, că nu primescĭ nimica dela mine,“ îĭ ḑiseĭ. „Acuşĭ am să mĕ culcŭ.“

„Cândŭ te vĕḑuĭ în Brighton, eraĭ cu ea.“

Observarea asta nu-mĭ chiarŭ plăcu, de óre ce înainte de întîmplarea asta întru adevĕrŭ am şi fostŭ în Brighton. Leontina petrecea atuncia acolo.

„Dar de ce să maĭ lungescŭ vorba? Sciĭ, ţĭ-aşĭ puté aduce aminte de Yokohoma. Ce ḑicĭ la asta?“

„N'am ce să ḑicŭ.“

„Dumneḑeule! Ce ómenĭ împetriţĭ maĭ rabḑĭ tu! Şi ce ḑicĭ la istoria din Hongkong? Cine a promisŭ atuncia ceva, dacă s'ar găuri fundulŭ năiĭ şi s'ar întîmpla ceva — ce?“

Asta era o istorie fórte seriósă, dar eŭ mişcam din capŭ.

„Şi ţĭ-aĭ uitatŭ, tălhariule, de sermaniĭ Kuli, carĭ la porunca ta aŭ fostŭ spedaţĭ în ceea lume? Şi apoĭ să făurescĭ tu planurĭ la spatele meŭ! De ce începuĭ eŭ a bé? De ce m'am nimicitŭ eŭ în vrîstă de treĭ ḑecĭ şi şese de anĭ, cu rumŭ, cu atâta rumŭ, de ar ajunge spre a purta flota împĕratuluĭ Solomonŭ? De ce, tălhariule?“

„Eŭ într'adevĕrŭ nu-ţĭ potŭ spune, că de ce. Nu doresci, să ne poftimŭ acum nópte bună?“

„Dacă te ducĭ să te culcĭ, voiŭ merge şi eŭ cu tine. Omule! credĭ tu, că te voiŭ lăsa să scapĭ, acum după ce te-am prinsŭ?“

Aveam prospecte plăcute. Închiseĭ ferestrile şi porniĭ în etajŭ. Elŭ în urma mea. Mĕ desbrăcăĭ, mĕ culcăĭ, închiseĭ ochiĭ şi cercăĭ să adormŭ. Dar asta nu era cu putinţă. Totŭ la ḑece minute trebuia să-mĭ deschidŭ ochiĭ spre a vedé, cum şede elŭ cu faţă seriósă şi înorată lângă patŭ aşteptândŭ momentulŭ, în care mĕ voiŭ teme.

„Eştĭ încă totŭ aci?“ ḑiseĭ, cândŭ sunară dóuĕ óre.

„Încă totŭ aci? — Voiŭ fi pururea aci.“

Apoĭ cugetam la cununia mea, ce mĕ aştepta. Să am pururea lângă patŭ o nălucă, o nălucă nebună, care-şĭ închipuesce, că ĭ-am făcutŭ vre unŭ rĕŭ, şi însetéză de rĕsbunare! Óre n'aşĭ puté să isprăvescŭ cu elŭ cu buna?

„Auḑĭ, prietine! Să închiămŭ unŭ contractŭ.“

„Nicĭ vorbă de contractŭ!“

„Să viĭ, orĭ cândŭ îţĭ place, în chilia mea de fumatŭ, dar nu aci. Omule, vină-ţĭ în orĭ!“

„Omule! — Eŭ nu suntŭ omŭ,“ ḑise elŭ. „Aşĭ voi să fiŭ omŭ. Şi cine pórtă vina?“

„Auḑĭ, prietine! Gândesce, dacă e cuviinciosŭ a pĕtrunde în dormitoriulŭ meŭ şi a-mĭ răpi somnulŭ. Óre cuviinciosŭ lucru e, să te folosescĭ de avantajulŭ, că eŭ nu potŭ să aruncŭ o nălucă din casă?“

„Credĭ dóră,“ rĕspunse elŭ, „că a fostŭ cuviinciosŭ modulŭ, în care m'aĭ tractatŭ tu? Óre cuvenitu-s'a, ca să mĕ ducĭ în cimiteriŭ cu dóuĕ ḑecĭ de anĭ înainte de vreme? Voiŭ rĕmâné aci, până cândŭ veĭ rĕmâné şi tu, şi voiŭ fi ḑiua şi nóptea cu tine. Aĭ să sciĭ totdeuna, că suntŭ lângă tine.“

„Atuncĭ eştĭ năluca cea maĭ rĕutăciósă. Nu-mĭ pasă de tine. De pe partea mea te poţĭ duce draculuĭ!“

Elŭ mişcă tristŭ din capŭ şi rĕmase lângă mine.

Une orĭ, cândŭ deschideam ochiĭ şi vedeam năluca, mĕ cuprindea unŭ simţemîntŭ neobicĭnuitŭ. Nu era frica, căcĭ eram convinsŭ, că ea nu-mĭ póte face nimicŭ, ci mĕ nelinişţia consciinţa de a fi păzitŭ, urmăritŭ şi supĕratŭ de năluca asta. Elŭ o observă şi ḑise rîḑendŭ: „Simţescĭ tu acum, ce va să însemne?“

Abia cândŭ crepa de ḑi, mĕ adâncĭ într'unŭ felŭ de neconsciinţă pe o jumătate de óră. De odată mĕ deştéptă o gróză, carea nu mĭ-o puteam esplica. Între patulŭ meŭ şi între feréstra, prin carea îşĭ trimitea sórele raḑele, sta o figură aprópe invisibilă.

„Suntŭ aci,“ îmĭ şopti figura.

Mĕ sculăĭ şi mĕ îmbrăcăĭ. Năluca îmĭ urmaria tóte mişcările. Acum o maĭ vedeam numaĭ cândŭ ajungea în raḑele sóreluĭ. Atuncĭ o puteam vedé, dar aşa credŭ, ca altulŭ nu ar fi observat'o. După dejunŭ porniĭ în cetate. Ea cu mine. Mĕ însoţĭ în cancelarie şi apoĭ în casină.

Cândŭ îmĭ uitam pe o clipă de ea, o

cestiunilorŭ politice-bisericescĭ din Ungaria, şi că guvernulŭ orĭ care va fi, va trebui să cedeze; maĭ încolo, că Msgr. Agliardi, deşi numaĭ de scurtŭ timpŭ petrece în Viena, totuşĭ cunósce bine raporturile din Ungaria, şi dóră cu multŭ maĭ bine decâtŭ mulţĭ Unguri orbiţĭ de grandomanie.

Se scie şi în Viena, că guvernulŭ actualŭ nu este străinŭ de idea de a disolva parlamentulŭ, ca apoĭ prin manoperele sale electorale obţinêndŭ de noŭ maĭoritate, să pótă dice la locurile prealnalte, că însu-şĭ poporulŭ a aprobatŭ reformele politice-bisericescĭ. De compromisurile, cu trimbiţarea cărora foile liberale voescŭ să ameţéscă pe cetitoriĭ lorŭ, Roma nu vre să scie nimicŭ, ea susţine drepturile bisericeĭ neştirbite.

În denumirea episcopilorŭ Roma nu caută la vederile politice ale persónelorŭ propuse de guvernŭ, numaĭ să nu fie contrare principiilorŭ bisericescĭ, ci la cultura teologică şi viaţa morală.

Că presa catolică nu este spriginită în Ungaria, o arată şi numĕrulŭ neînsemnatŭ alŭ organelorŭ de publicitate cu caracterŭ catolicŭ. Şi preoţimea catolică magiară cetesce maĭ multŭ diare liberale, pentru aceea nicĭ nu ne va apuca mirarea audêndŭ, că cutare preotŭ catolicŭ propagă cultulŭ luĭ Kossuth.

Diarele liberale ocupându-se de declarările nunţiuluĭ, îi facŭ imputarea, că ameninţă pe Unguri cu naţionalităţile, dicêndŭ, că lupta culturală nu promovéză aspiraţiunile naţionale ale Magiarilorŭ. Nu scimŭ ce a înţelesŭ nunţiulŭ prin cuvintele sale, dară comentarile, ce facŭ organele liberale la cuvintele luĭ, probéză maĭ pe susŭ de orĭ ce îndoélă, că este mare frica de naţionalităţĭ, óre pentru ce?

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa Leonŭ XIII a numitŭ la S. Congregaţiune de Propaganda fide pentru afacerile orientale pe Msgr. Aloisiŭ Veccia.

Din Moscva se anunţă, că guvernulŭ rusescŭ ar avé de cugetŭ a înfiinţa în Vaticanŭ o ambasadă rusésca, care se tracteze cu Curia romană atâtŭ cestiunile referitóre la catoliciĭ din imperiulŭ rusescŭ, câtŭ şi alte cestiunĭ diplomatice.

Austria.

Congresulŭ catolicŭ ţinutŭ în Krakau a primitŭ cu unanimitate următoriulŭ proiectŭ de resoluţiune referitoriŭ la caracterulŭ confesionalŭ alŭ şcólelorŭ: „congresulŭ catolicŭ din Krakau, în unanimitate cu credincioşiĭ catolicĭ din lumea întrégă, militéză pentru principiulŭ, că în interesulŭ tinerimiĭ catolice şcóla în genere, dară cu deosĕbire şcóla poporală să aĭbă caracterŭ catolicŭ hotărîtŭ, adecă: 1. ca pruncii catolicĭ să aĭbă şcólă separată de ceĭalalţĭ pruncĭ; 2. să aĭbă numaĭ învăţătorĭ catolicĭ; 3. în propunerea tuturorŭ obiectelorŭ de învăţămîntŭ să se aĭbă în vedere principiile religiuniĭ catolice; şi în fine 4. ca tóte mijlócele ce concurgŭ la formarea caracteruluĭ pruncilorŭ, să-şĭ aĭbă basa în etica catolică."

Vomŭ vedé ce atitudine vorŭ observa deputaţiĭ polonĭ în parlamentulŭ din Viena faţă cu legea şcolară, după ce eĭ până acum aŭ şovăitŭ între liberalĭ, amici legiĭ din 1868 şi între conservatorĭ, carĭ cerŭ, ca şcólele să fie confesionale.

Italia.

Constituţiunea Italieĭ declară religiunea catolică, ca religiune de statŭ, dară francmasoniĭ italienĭ precum nu respectéză legile, carĭ garantéză pontificelui suveranitate, aşa dispreţuescŭ tóte legile favorabile bisericeĭ. Unŭ noŭ documîntŭ despre acésta aŭ datŭ fracmasoniĭ din Milano, carĭ cu ajutoriulŭ plebiĭ fanatisate de dînşiĭ aŭ atacatŭ o procesiune catolică insultândŭ pe credincioşĭ şi rumpêndŭ praporiĭ. Apoĭ mulţimea înfuriată a mersŭ la casa reuniuniĭ „Circolo catholico" unde aŭ spatŭ fereştrile şi aŭ mângitŭ insignele papale, strigândŭ „josŭ cu popiĭ, tocaţĭ în capŭ pe clericaliĭ! Trăéscă libertatea!" Adecă libertatea de a insulta şi neîndreptăţi pe alţiĭ, acesta-ĭ principiulŭ liberalismuluĭ modernŭ. Ceea ce este şi maĭ scandalosŭ e purtarea cruţătóre a poliţieĭ, care deşi a fostŭ de faţă, nu a împedecatŭ escesele plebeĭ înfuriate.

Ministrulŭ Eula simţindu-se aprópe de mórte a chematŭ la sine unŭ preotŭ, care l'a provĕdutŭ cu sacramentele muribunţilorŭ. Acésta a produsŭ sânge rĕŭ în céta francmasonă.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Conferinţa generală estraordinară a alegĕtorilorŭ românĭ este convocată pe 23 a c. în Sibiŭ.

Ministruluĭ Wekerle, a căruĭ capacitate finanţială a fostŭ atâtŭ de multŭ glorificată de presa patriotică, începe a i-se clătina terenulŭ sub picióre. Pe lângă politica bisericéscă în care l'a înfundatŭ maĭ multŭ ambiţiunea colegului sĕŭ dela culte, este şi regularea valuteĭ ce-ĭ causéză grije şi încurcăturĭ. Orĭ câtŭ de agerŭ s'ar crede Wekerle în cestiunile finanţiale, totŭ nu póte trage degetŭ cu eroiĭ burseĭ. Aceştia prin organele lorŭ l'aŭ salutatŭ, ca pe unŭ bărbatŭ genialŭ, cândŭ s'a începutŭ regularea valuteĭ; acum însă cândŭ regularea întimpină greutăţĭ din causă, că statulŭ are puţinŭ aurŭ, éră valórea argintuluĭ a scăduţŭ, totŭ aceştĭ eroĭ îlŭ hulescŭ, şi pentru aurulŭ de lipsă, ce numaĭ eĭ îlŭ potŭ subministra, storcŭ dela ţară prin dlŭ Wekerle 60—70 milióne, şi acésta fiindŭ că Wekerle nu a fostŭ prevĕdĕtoriŭ şi şĭ-a greşitŭ calcululŭ.

Conducĕtoriulŭ partiduluĭ naţionalŭ contele Apponyi a ţinutŭ la 16 a c. unŭ

---

audiam şoptindu-mĭ în ureche: „Suntŭ aci!" Cândŭ mĕ siliam a-mĭ îndrepta atenţiunea spre obiectulŭ, de care mĕ ocupam, începea vocea blăstĕmată a-mĭ aduce aminte, că nicĭ nu voiŭ dormi, nicĭ nu voiŭ lucra în pace şi că preste totŭ nu voiŭ maĭ avé pace.

„Ce aĭ făcutŭ tu cu mine, aceea o voiŭ face şi eŭ cu tine — şi încă şi maĭ rĕŭ. Te voiŭ chinui ca pe unŭ câne, până cândŭ mustrările consciinţeĭ şi desperarea îţĭ vorŭ găti sórtea, carea aĭ gătit'o tu mie şi eĭ."

Ce am făcutŭ eŭ acestei năluce blăstĕmate şi nebune, şi cum să scapŭ de ea?

Dar nĕcasulŭ celŭ maĭ mare avea să vină numaĭ după asta. După prândŭ se părea că m'a părăsitŭ. Pe la optŭ óre conveniĭ cu Leontina, şi fără de a maĭ gândi la nălucă o rugăĭ să vină şi să vadă mobilariulŭ vileĭ. Ea veni. Nu se întîmplă nimica. După aceea ne preumblarămŭ prin grădină. Leontina se opri într'unŭ locŭ şi-mĭ dise:

„George, cine a umblatŭ aci pe năsipulŭ cărăriĭ desculţŭ?"

Priviĭ la cărare şi vĕduĭ urme de picióre marĭ şi slabe. Sciuĭ îndată, ce se întîmplă, şi începuĭ să trĕmurŭ.

„Nimenĭ, Tinco, afară póte de unŭ bărdaşŭ. Dar să mergemŭ în lăuntru.

„George," dise ea din noŭ, „privesce, cum se formézŭ urmele acelea încă şi acum — pe cândŭ umblămŭ noĭ. Du-mĕ de aci."

Asta era bună! Cândŭ ajunserămŭ în casă, mĕ întrebă Leontina:

„Ce urme suntŭ acelea, George? M'a cuprinsŭ frică. Şi uită — uită, George!"

Şi cu unŭ strigătŭ de îngrozire cădu leşinată în braţele mele. Între noĭ şi între feréstră sta năluca şi arĕta cu degetulŭ spre mine.

Duseĭ pe Leontina acasă şi o rugăĭ, să tacă despre celea ce a vĕdutŭ. O asiguram, că totulŭ a fostŭ joculŭ închipuiriĭ orĭ gluma próstă a óre cuĭ. Mĕ întórseĭ apoĭ acasă aprópe nebunŭ spre a începe din noŭ lupta cu demonulŭ acela, care s'a acăţatŭ de mine. Îlŭ aflăĭ şedêndŭ în scaunulŭ meŭ şi cu capulŭ luĭ celŭ urîciosŭ răzimatŭ pe mână.

„Te-am lăsatŭ să mergĭ cu fata aceea," îmĭ dise, „pentru că nu voiŭ să-ĭ facŭ nicĭ unŭ rĕŭ. Dar să sciĭ, că ea nicĭ odată nu va fi a ta, tălhariule!" Şi ridicându-se porni spre mine ameninţându-mĕ şi dicêndŭ: „Tălhariŭ blăstĕmatŭ! Nu ţĭ-a ajunsŭ, că te-aĭ vîrîtŭ între mine şi între ea? Vreĭ să nimicescĭ acum şi fericirea alteia? Poţĭ tu —"

„Ceriule!" strigăĭ eŭ înfuriatŭ. „Ce nebunŭ e acesta, care a eşitŭ din mormîntŭ, pentru ca să chinuéscă pe unŭ omŭ nevinovatŭ? Ce rĕŭ ţĭ-am făcutŭ, drace orĭ nebune, de mĕ urmărescĭ în chipulŭ ăsta?"

„Mĕ întrĕbă, ce rĕŭ mĭ-a făcutŭ! Adu-ţĭ aminte de Madagaskar, mişelule. Adu-ţĭ aminte de San Francisco, piratule şi vîndĕtoriule de ómenĭ — de docurile din Liverpool. Iosifŭ Morgan — Iosifŭ Morgan, tu aĭ fostŭ totdeuna celŭ maĭ mare mincinosŭ de pe faţa pămîntuluĭ, dar totuşĭ nu aşĭ fi credutŭ, că tu-mĭ veĭ minţi aşa în faţă."

„Mĕ numescĭ Iosifŭ Morgan. Nu suntŭ Iosifŭ Morgan şi nu am auditŭ acestŭ nume nicĭ odată."

„De nu eştĭ Iosifŭ Morgan, să nu maĭ între nicĭ unŭ stropŭ —"

„Ascultă, asta e prea multŭ. Iţĭ spunŭ, că mĕ confundĭ cu altulŭ. De ce mĕ ţinĭ de Iosifŭ Morgan."

„Pentru că acela eştĭ."

„Nebunie. Cândŭ aĭ vĕdutŭ pe Iosifŭ Morgan maĭ pe urmă?"

„Înainte de asta cu dece anĭ."

„Cum era pe atuncia?"

„Chiarŭ ca tine, numaĭ câtŭ nu purta barbă."

„Avea elŭ vre unŭ semnŭ?"

„Aceea-şĭ tetovare, ce o am eŭ pe braţulŭ dreptŭ."

Resfrînseĭ mâneca cămeşiĭ şi-ĭ arĕtăĭ braţulŭ dreptŭ, pe care nu era nicĭ urmă de tetovare.

Elŭ făcu nisce ochĭ uimiţĭ.

„Dar — suntŭ — nu — asta mĕ uimesce. E dar sigurŭ, că nu eştĭ Iosifŭ Morgan? Dumnedeule! Dta trebue că mĕ priviaĭ de nebunŭ."

„Aĭ tótă dreptatea."

„Şi ţĭ-am împărtăşitŭ atâtea. Prietine, aşa e, că îţĭ veĭ ţiné gura şi nu veĭ povesti nimĕnuĭ istoria din Yokohoma?"

„Dar omule orĭ năluca, de ce nu te-aĭ informatŭ maĭ înainte de ce aĭ întratŭ la mine?"

discursŭ la Szempc, în care arată, că partidulŭ sĕŭ este consecuentŭ şi amicŭ necondiţionatŭ alŭ reformelorŭ liberale, dară pentru aceea totŭ nu va sprijini guvernulŭ actualŭ întru realisarea reformelorŭ proiectate, decâtŭ sub anumite condiţiunĭ. Dice maĭ departe, că dînsulŭ a luatŭ obligamîntŭ înaintea ţĕreĭ pentru dóuĕ lucrurĭ; anume: restituirea auctorităţiĭ statuluĭ sdruncinată prin evenimentele din urmă şi restituirea păciĭ religióse conturbate. „Politica ce duce la ajungerea acestuĭ scopŭ este: modificarea legiĭ din 1868, şi în legătură cu acésta regularea dreptuluĭ matrimonialŭ prin căsătoria civilă şi judecatura de statŭ, — rĕmânêndŭ neatinsă libera mişcare a confesiunilorŭ în cele ce se ţinŭ de consciinţă —, realisarea autonomieĭ catolice, ameliorarea dotaţiuniĭ pentru biserica protestantă, recepţiunea Evreilorŭ şi libertatea confesională pe tótă linia."

După aceea impută guvernuluĭ şi clericalilorŭ, că nu suntŭ destulŭ de naţionalĭ fiindŭ că nu aŭ luatŭ parte la desvĕlirea statueĭ honveţilorŭ.

Germânia.

Parlamentulŭ imperiuluĭ germânŭ în şedinţa din 15 a c. a primitŭ şi în a treia cetire proiectulŭ de lege militarŭ. Votarea a fostŭ nominală votândŭ pentru proiectŭ 201 deputaţĭ, contra luĭ 185, éră 5 deputaţĭ aŭ absentatŭ. Contra proiectuluĭ aŭ votatŭ: centrulŭ, partidulŭ liberalŭ-poporalŭ, socialŭ-democraţiĭ, partidulŭ poporalŭ din Germânia sudică şi welfi. Budgetulŭ suplementarŭ s'a primitŭ fără desbatere. După aceea cancelariulŭ imperiuluĭ, contele Caprivi, a cetitŭ autografulŭ împĕrătescŭ, prin care se închide sesiunea parlamentară.

Frância.

Diua de 14 Iuliŭ designată ca serbătóre naţională întru aducerea aminte de luarea Bastilleĭ a fostŭ serbată în anulŭ acesta numaĭ cu pompă oficiósă, căcĭ poporulŭ óre cândŭ însufleţitŭ pentru revoluţiune, preamăritŭ de liberalĭ, strivitŭ la pămîntŭ de sarcinele impuse, nu vre să maĭ scie de atarĭ serbărĭ.

Turburările provocate în sĕptĕmâna trecută de studenţiĭ din Paris s'aŭ liniscitŭ.

Peytral ministruluĭ de finanţe, făcêndui-se imputare din partea radicalilorŭ, că nu ar purcede cu destulă rigóre în scóterea contribuţiuniĭ impuse pe averea congregaţiunilorŭ religióse a voitŭ, să-şĭ deie dimisiunea; numaĭ păşirea la mijlocŭ a preşedinteluĭ Carnot l'a reţinutŭ dela acésta. Cabinetulŭ Dupuy vĕdêndŭ că nu póte face destulŭ tuturorŭ pretensiunilorŭ radicale, începe érăşĭ a înclina spre republicaniĭ maĭ moderaţĭ.

Între Siamŭ şi republica francesă a eruptu unŭ conflictŭ. Siameziĭ aŭ prinsŭ şi jefuitŭ o naie francesă, éră personaluluĭ l'aŭ maltratatŭ. În urma acesteia infanteria francesă de marină a cuprinsŭ forturile Donthonc şi Taphum din Mekongulŭ de susŭ; avêndŭ 6 morţĭ şi maĭ mulţĭ răniţĭ, perderile Siamezilorŭ aŭ fostŭ cu multŭ maĭ marĭ.

Spania.

De crisa finanţială, care apasă cele maĭ multe state moderne, nu este scutită nicĭ Spania. La noĭ ministriĭ prin conversiunĭ şi dărĭ nóuĕ o maĭ ducŭ de pe o di pe alta; în Spania însă precum se pare mijlócele acestea nu maĭ ducŭ la scopŭ, de aceea guvernulŭ a recursŭ la unŭ mijlocŭ maĭ practicŭ, la reducerea cheltuelilorŭ publice. Începutulŭ regulăriĭ finanţelorŭ pe calea acésta l'a făcutŭ însa-şĭ regina, renunţândŭ la maĭ bine dela jumĕtăte din suma listeĭ civile, esemplulŭ eĭ l'aŭ urmatŭ demnitariĭ dela curte şi ministriĭ. Clerulŭ înţelegêndŭ, că guvernulŭ are de cugetŭ să reducă salariele oficialilorŭ publicĭ, de bună voe a renunţatŭ la o parte din competinţele sale dela erariŭ, deşi lipsele, cu carĭ are să lupte preoţimea suntŭ destulŭ de marĭ. Papa prin o brevă adresată episcopatuluĭ spaniolŭ a aprobatŭ renunţarea cleruluĭ la venitele, carĭ nu-sŭ indispensabile, până cândŭ se vorŭ maĭ îmbunătăţi finanţele statuluĭ.

Turcia.

Chedivulŭ Egiptuluĭ, Abbas paşa, a cercetatŭ în sĕptĕmâna trecută pe Sultanulŭ în Constantinopolŭ. Se crede, că tinĕrulŭ şi energiculŭ Chedivŭ a încercatŭ să înduplece pe Sultanulŭ la o acţiune diplomatică contra influinţeĭ engleze în Egiptŭ, care influinţă îĭ derógă Sultanuluĭ ca suveranŭ. La casŭ, cândŭ Sultanulŭ ar suferi pe Englesĭ şi pe viitorŭ să dispună în Egiptŭ, Chedivulŭ ameninţă, că îşĭ va da abdicerea. Englesiĭ se vede că nu se temŭ nicĭ de ameninţările Chedivuluĭ, nicĭ de demersurile diplomatice ale Sultanuluĭ. Diarulŭ „Standard" nu crede, că Sultanulŭ ar puté fi înduplecatŭ să schimbe protectoratulŭ englesŭ cu independinţa dorită de Chedivŭ; şi apoĭ adauge, că Anglia este destulŭ de puternică spre a-şĭ susţiné predominarea în Egiptŭ prin forţele-ĭ proprii, şi pentru aceea nu crede, că visita Chedivuluĭ la Sultanulŭ să provóce vre-o schimbare în politica orientală. La una se pare că nu reflectéză Englesiĭ, eĭ nu aŭ rivalĭ în Orientŭ numaĭ pe Turcĭ, ci şi pe Ruşĭ şi Francesĭ, carĭ pe cale diplomatică încă ar sprijini pe Chedivŭ.

Corespondinţe.

Sebeşŭ, 10 Iuliŭ 1893.

Clarissime Domnule Redactorŭ!

La binevoitórea provocare plină de îngrijire apărută în fruntea multŭ preţuiteĭ nóstre foĭ „Unirea" Nr. 26 a. c. sub titlulŭ „La inima cleruluĭ nostru" grăbescŭ a rĕspunde scurtŭ în următórele:

Îndată ce am primitŭ la timpulŭ sĕŭ Preaveneratulŭ Cercularіŭ Consistorialŭ din 24 Octobre Nr. 4130—1891 privitoriŭ la ridicarea salarelorŭ docentale la minimulŭ de 300 fl. v. a., acela l'am distribuitŭ în câte unŭ esemplarŭ la tóte parochiile din tractulŭ protopopescŭ condusŭ de mine, pentru ca fraţiĭ preoţĭ să pregătéscă poporulŭ, pe cândŭ maĭ târdiŭ voiŭ eşi la faţa loculuĭ, ceea ce dînşiĭ, ca preoţĭ cônsciĭ de misiunea lorŭ şi de momentositatea causeĭ, aŭ şi făcutŭ, întru câtŭ nu multă ostenélă m'a costatŭ, ca după ce le-am espusŭ în colorĭ viĭ pericululuĭ, ce ameninţă şcólele nóstre confesionale din partea proiectuluĭ de lege scolasticŭ alŭ ministruluĭ de culte şi a., să înduplecŭ bunulŭ şi credinciosulŭ poporŭ din comunele purŭ gr. catolice la ridicarea salariuluĭ docentalŭ la suma recerută. Totodată pentru ca inimiciĭ şcóleĭ confesionale să nu maĭ pótă desmînta poporulŭ, am făcutŭ „Instrumente de dotaţiune docentală" în regulă, şi acelea subscrise de ceĭ presenţĭ în 3 esemplare le-am susternutŭ Preaveneratuluĭ Consistoriŭ mitropolitanŭ spre părinţéscă aprobare. Clausulele de aprobare aŭ şi venitŭ.

Parochiile astfelŭ sistemisate suntŭ: Cutulŭ cu 500 fl. (300 fl. pentru învăţătoriulŭ diriginte, 200 fl. pentru învăţătoriulŭ secundariŭ), Doştatŭ 300 fl., Draşovŭ 300 fl., Dumitra 300 fl., Ghirbomŭ 300 fl., Henegŭ 300 fl., Presaca 300 fl. şi Şeuşa 300 fl.

În comuna compactă gr. cat. Stragea din unele cause încă nu mi-a succesŭ a ridica salariulŭ la 300 fl., dar se vorŭ maĭ face încercărĭ, şi sperezŭ, că şi acolo se va obţiné resultatulŭ doritŭ.

În comuna Springŭ maĭ înainte era salariulŭ docentalŭ de 120 fl. În anulŭ din urmă scolasticŭ s'a ridicatŭ la 200 fl., şi bravulŭ curatorŭ primariŭ dlŭ Constantinŭ de Colbasi dimpreună cu preotulŭ aŭ promisŭ, că în viitoriŭ şi dînşiĭ se vorŭ conforma legiĭ, căcĭ aŭ unŭ magazinŭ de bucate bine administratŭ şi mărişorŭ.

În Ungureiŭ poporŭ micŭ gr. cat., unde suntŭ Sasiĭ în maĭoritate, este docente cualificatŭ, dar poporulŭ fiindŭ miserŭ fără isvóre de venite, în silă póte plăti maĭ multŭ de 150 fl.

Decĭ şcólele purŭ gr. cat. din tractulŭ protopopescŭ alŭ Sebeşuluĭ ar fi maĭ tóte asigurate contra pericululuĭ eventualŭ, cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, căcĭ în parochiile susŭ amintite, afară de 2—3, avemŭ şi edificiĭ de şcólă nóuĕ din materialŭ solidŭ şi corĕspundĕtóre legilorŭ, éră unde se vorŭ maĭ afla defecte, acelea ne vomŭ sili a le delătura.

În parochiile mestecate cu fraţiĭ gr. orientalĭ nu multŭ s'a făcutŭ, maĭ alesŭ din causă, că maĭ preste totŭ locŭlŭ gr. catoliciĭ suntŭ în minoritate. Aci aşteptămŭ, ca Prea-

---

„De ce?" dise elŭ. „Vedĭ, îmĭ pare fórte rĕŭ. Şi eŭ nălucă próstă ce suntŭ, a trebuitŭ să spariŭ şi pe domnişóra aceea. Cum aşĭ puté să-mĭ îndreptŭ greşala?"

„Aşa, că te carĭ de aci."

„Ore să nu mergŭ eŭ la nópte la domnişóra aceea şi să-ĭ chiarificŭ totŭ lucrulŭ? Eŭ o potŭ face şi asta."

„Tu aĭ să-ĭ daĭ pace şi să n'o maĭ îngrozescĭ."

„Aşa dar e lucrulŭ celŭ maĭ potrivitŭ, dacă mĕ voiŭ depărta."

„Firesce! Fiĭ bunŭ şi te du şi nu maĭ veni."

Începu a dispăré, şi eŭ începuĭ a rĕsufla. Dar de odată éră se vĕdu deplinŭ.

„O vorbă, domnulŭ meŭ," îmĭ dise. „Mĕ temŭ, ca nu cumva să te fiŭ supĕratŭ. Póte să-ţĭ fiŭ spre folosŭ. Se póte să audŭ ceva despre vre-o corabie cufundată, despre vre-o comóră îngropată, despre vre-o ólă cu aurŭ, despre statue antice îngropate. Voiŭ veni atuncĭ, să-ţĭ daŭ de scire."

„Ba nu maĭ veni. N'am lipsă fără numaĭ de asigurarea, că nu mi-te veĭ maĭ arĕta."

Elŭ suspină. „Bine, domnule. Dar să fie pace între noĭ. De cumva ne-amŭ maĭ întîlni, ceea ce e cu putinţă, te rogŭ, să nu fiĭ supĕratŭ pe mine."

Şi a dispărutŭ. Éră eŭ am cugetatŭ a dese orĭ, cine şi unde e Iosifŭ Morgan şi ce rĕŭ a făcutŭ nălucei mele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

veneratele Ordinariate de ambe confesiunile să dispună oficiilorŭ protopopescĭ o lucrare comună, basată pe reciprocitate, pentru ca şi aci să se salveze, ce e posibilŭ.

După tóte acestea primiţĭ, Cl. Dle Redactorŭ, espresiunea de sinceră mulţămită din partea acestuĭ tractŭ protopopescŭ pentru binevoitórea îngrigijire şi căldurósa încurajare în interesulŭ şcólelorŭ nóstre gr. catolice române.

Alesandru Dobrescu,
v.-protopopŭ.

Publicare de concursŭ.

Din partea direcţiuniĭ internatuluĭ Vanceanŭ de fetiţe din Blaşiŭ se aduce prin acésta la cunosciinţa publiculuĭ interesatŭ, că terminulŭ concursuluĭ la acestŭ internatŭ este până la 15 Augustŭ st. n. 1893.

Condiţiunile primiriĭ suntŭ următórele:

1. Pentru o elevă vorŭ fi de a se plăti pe o lună câte 12 fl. v. a. şi aşa pe unŭ anŭ scolasticŭ 120 fl. v. a. în dóuĕ saŭ celŭ multŭ patru rate anticipative, şi pe lângă aceea o taxă anuală de inscriere de 3 fl. pentru elevele din cele 6 clase elementare ale şcóleĭ şi de 5 fl. pentru elevele din cele 2 clase superióre ale şcóleĭ. Alte taxe separate nu se vorŭ solvi decâtŭ pentru elevele acelea, carĭ vorŭ voi a învăţa limba francesă şi fortepianulŭ. Şi acelea taxe însă, vorŭ fi câtŭ se póte maĭ moderate.

2. Fie care eleva va trebui să fie provĕdută cu vesminte în o formă, cu dóuĕ şurţe în formă de rochie şi 2 pĕlăriĭ în o formă la eleve, carĭ tóte laolaltă procurate în institutŭ costă dela 14 fl. până la 18 fl. după etatea eleveĭ. Maĭ departe fie care elevă are să aducă: 6 cămeşĭ, 6 pantalonĭ, 6 camişóne, o fustă de ĭérnă, 6 servete, 12 batiste, 6 părechĭ ciorapĭ, 2 părechĭ păpucĭ, 1 perie de dinţĭ, 2 pepteni, 1 perie de capŭ, 2 periĭ de încălţăminte, 1 plapómă, 1 saltea de lână, 2 perinĭ, 4 feţe de patŭ (lepedee), 4 feţe de perină, 2 cuverte de patŭ de giolgiŭ albŭ şi unŭ lavorŭ de spălatŭ, care se póte procura în Blaşiŭ în o formă la tóte elevele. Obiectele fie căreĭ eleve aŭ să fie marcate cu numele saŭ cu iniţialele nu meluĭ eleveĭ.

Pentru suma numită fie care elevă va căpĕta următórea provisiune:

1. Locuinţă în etajulŭ institutuluĭ în sale marĭ sănĕtóse şi luminóse provĕdute cu tóte supellectilele de lipsă.

2. Viptŭ întregŭ regulatŭ, şi anume a) dejunŭ de cafea, b) amĕdĭ 3 plese, în ḑile de postŭ 2 plese, în Dumineci şi sĕrbătorĭ 4 plese, c) ojină, d) cină 2 plese.

3. Spĕlatŭ, luminatŭ şi încălḑitŭ.

4. Instrucţiune în fertŭ, spălatŭ, călcatulŭ cu ferulŭ, coptŭ, torsŭ, ţesutŭ, curăţitŭ, grădinăritŭ, croitŭ, cusutŭ, ducerea socotelelorŭ economieĭ de casă, cumpĕratulŭ articlilorŭ ţinĕtorĭ de economia caseĭ, conservatulŭ şi aşeḑatulŭ legumelorŭ şi victualelorŭ preste iĕrnă, îngrăşatulŭ animalelorŭ, prăsirea şi ţinerea galiţelorŭ şi altele.

La rugările pentru primirea fetiţelorŭ, carĭ nu aŭ maĭ fostŭ în internatŭ, este a se alătura şi testimoniulŭ despre clasa absolvată. Rugările suntŭ de a se îndrepta cătră Prea Veneratulŭ Consistoriŭ Mitropolitanŭ.

Blăşiŭ 15 Iuliŭ n. 1893.

Dr. Alesandru Grama,
directorŭ.

Convocare.

Despărţemîntulŭ XXXII (Dicio-Sânmărtinŭ) alŭ Asociaţiuniĭ Transilvane pentru literatura română şi cultura poporuluĭ românŭ îşĭ va ţiné adunarea generală din acestŭ anŭ la 30 Iuliŭ st. n. la 11 óre a. m. în biserica gr. cat. din Dicio-Sânmărtinŭ, la care prin acésta se invită şi se consideră de invitaţĭ toţĭ iubitoriĭ şi spriginitoriĭ cultureĭ române.

Totodată se aduce la cunosciinţa on. publicŭ, că cu ocasiunea acéstă se va aranja şi o petrecere de vară împreunată cu dansŭ, a căreĭ venitŭ curatŭ este destinatŭ pentru scopurĭ culturale românescĭ.

Dicio-Sânmărtinŭ în 15 Iuliŭ 1893.

Vasile Zehanŭ, directorŭ. **Iacobŭ Macaveiŭ,** actuariŭ.

10—1893.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Despărţemîntuluĭ XVI Selagianŭ—Chioranŭ alŭ Asociaţiuniĭ transilvane pentru literatura română şi cultura poporuluĭ românŭ se conchémă pe 10 Augustŭ st. n. a. c. 10 óre a. m. în opidulŭ Şomcuta-mare.

La acéstă adunare suntŭ invitaţĭ membriĭ Asociaţiuniĭ transilvane, precum şi toţĭ aceia, carĭ se intereséză de literatura română şi cultura poporuluĭ românŭ.

Din şedinţa comitetuluĭ XVI ţinută în Şimleŭ la 29 Iuniŭ 1893.

Alimpiŭ Barboloviciŭ, vicariulŭ Silvanieĭ, directorŭ **Dr. C. Maniŭ,** actuariŭ.

10—1893.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a *Reuniuniĭ femeilorŭ române Selagiane* se conchémă pe *10 Augustŭ a. c. 10 óre* a. m. în opidulŭ Şomcuta-mare.

La acéstă adunare suntŭ invitaţĭ membriĭ Reuniuniĭ, precum şi toţĭ aceia, carĭ se intereséza de progresulŭ culturalŭ alŭ femeiĭ române.

Din şedinţa comitetuluĭ Reuniuniĭ femeilorŭ române Selăgiane ţinută în Şimleŭ la 29 Iuniŭ 1893.

Clara Maniŭ, preşedintă. **A. Cósma,** secretariŭ.

Rugare.

Pentru orientarea-mĭ ulterióră rogŭ pe toţĭ aceĭ P. T. Domnĭ, carĭ aŭ primitŭ cóle de prenumerăţiune la opulŭ *„Ierarchia bisericéscă“*, ca acele cóle, orĭ şi cu ce resultatŭ, să binevoéscă a mi-le retrimite.

Zabraniŭ p. u. Temes-Hidegkut la 6 Iuniŭ 1893. **Ioanŭ Boroşŭ,** parochŭ gr. cat.

Colecta cruceriuluĭ.

La colecta cruceriuluĭ iniţiată de noĭ în numĕrulŭ 16 alŭ „Uniriĭ“ din 1891:

Aŭ solvitŭ: Rsmulŭ duŭ *Artemiŭ Sarkadi* canonicŭ în *Oradea mare* 2 fl. Parochia *Coşocna* 8 fl. 30 cr. Dela 25 învăţătorĭ cu ocasiunea esamenuluĭ de cualificaţiune în Iunie a. c. s'aŭ incassatŭ 3 fl. 60 cr.

Ni-s'aŭ comunicatŭ următórele: Onorată Redacţiune! Se scie din nrulŭ 7 alŭ „Uniriĭ“, că într'o convenire a maĭ tuturorŭ românilorŭ din *Graz* la propunerea dluĭ *Aur. Q. Mărcuşŭ* s'a hotărîtŭ, ca prima corónă să se oferéscă „Colecteĭ cruceriuluĭ“ ca jertfă şcóleĭ românescĭ. — Hotărîrea luată s'a şi esecutatŭ, şi eŭ vĕ trimitŭ resultatulŭ. Numele celorŭ ce aŭ contribuitŭ: Dniĭ *Aureliŭ C. Popoviciŭ* 2 cor., *Eugeniŭ Harting* (rom. din Besărabia) 2 cor., *Ioachimŭ Ciunteleacŭ* (din Bucovina) 2 cor., *Corneliŭ Neşŭ* 2 cor., *Aur. Q. Mărcuşŭ* 1 cor., *Modeste Popescul* (Bucovina) 1 cor., *Ilarianŭ Rusanŭ* 1 cor., *Aureliŭ Moaca* 1 cor., *Elie Dăianŭ* 1 cor., „Nemţiţĭ“ 1 cor. Laolaltă 14 cor. — Fie ca esemplulŭ datŭ de tineriĭ din Graz să afle imitatorĭ acasă! Şcóla ne este ameninţată în esistinţa eĭ. Să dămŭ „prima corónă“ spre a o scăpa creştină şi română. Devotatŭ *E. Dăianŭ.*

După baniĭ depuşĭ la „Patria“ din Blaşiŭ pe sem. I. a. c. s'aŭ incassatŭ interese 35 fl., 57 cr. şi s'aŭ adausŭ la capitalŭ.

Până acum a incursŭ de totŭ suma de 1,596 fl. 77 cr.

Noutăţĭ.

Din Archidiecesă. Clericulŭ *Nicolaŭ Petruţa* în 29 Iuniŭ a fostŭ sfinţitŭ de lectorŭ şi subdiaconŭ şi diaconŭ în catedrala din Oradea-mare de cătră Escelenţa Sa I. P. S. D. Mihailŭ Pavelŭ, éră în 1 Iuliŭ a primitŭ sacrulŭ ordŭ alŭ preoţieĭ. Elŭ este dispusŭ administratorŭ parochialŭ în Belióra protopopiatulŭ Indoluluĭ.

Concurse. Cu terminulŭ de 1 Augustŭ a. c. escrie concursŭ 1. la parochia *Silvaşulŭ magiarŭ* din *protopopiatulŭ Indoluluĭ.* Emolumentele suntŭ: a) casă parochială în stare mediocră şi superedificate economice preste totŭ în stare bună, b) porţiunea canonică: 19 jug. 1434°□ arătoriŭ, 2 jug. 1522°□ fînaţŭ cu venitŭ castralŭ de 37 fl. 95 cr. c) 40 metrete de cucuruzŭ şi 40 ḑile de lucru, d) venitele stolarĭ îndatinate. — Totŭ cu terminulŭ de 1 Aug. se escrie concursŭ şi la parochi *Şutuluĭ* din *protopopiatulŭ Indoluluĭ,* cu emolumintele: a) casă parochială şi superedificate economice, b) porţiune canonică: 25 jug. 304°□ arătoriŭ. 8 jug. 1158°□ fînaţŭ şi 1 jug. 800°□ păşunatŭ, cu venitŭ castastr. de 60 fl. 80 cr., c) 44 metrete cucuruzŭ, 66 ḑile de lucru şi d) stola îndatinată.

Manifestaţiunĭ de încurăjare. Comitetulŭ naţionalŭ din Sibiŭ a primitŭ din Bucurescĭ şi din alte cetăţĭ a Românieĭ adrese de încurăjare, provĕḑute cu sute de subscrierĭ a cetăţenilorŭ din tóte clasele sociale.

Procesulŭ pentru „Replică“ intentatŭ dlorŭ: Aurelŭ C. Popovicĭ, E. Brote, şi N. Romanŭ, pentru respândirea „Replicei“, din partea Tribunaluluĭ din Cluşiŭ s'a amênatŭ pe timpŭ nedeterminatŭ. Ca motivŭ de amênare se aduce recursulŭ acusaţilorŭ îndreptatŭ la Tablă şi Curie contra dăriĭ lorŭ în judecată.

Osândiţĭ la carcerŭ de statŭ. Cetimŭ în „Gazeta Transilvanieĭ“, că tribunalulŭ din Braşovŭ a condamnatŭ pe dniĭ C. Scurtu, membru alŭ Redacţiuniĭ „Gazeteĭ“ şi pe profesorulŭ gimn. Dr. V. Branisce la câte 8 ḑile, éră pe prof. gimn. Dr. I. Bozoceanŭ la 2 ḑile închisóre de statŭ, pentru duelulŭ avutŭ în luna luĭ Aprilŭ. Atarĭ esemple de moralitate se daŭ în Braşovŭ tinerimiĭ?

Condamnatŭ politicŭ. Ţĕranulŭ Ioanŭ Doţŭ, din Valea Bradului, care nu scie nicĭ scrie, a fostŭ codamnatŭ de tribunaluluĭ din Deva la 3 lunĭ închisóre de statŭ, pentru delictulŭ de agitaţiune contra magiarilorŭ. Lucruluĭ este, că bietulŭ omŭ în stare de beţie ar fi ameninţatŭ pe Unguri cu venirea Muscanilorŭ, şi pentru acésta va trebui să petrécă 3 lunĭ în carcerulŭ domnescŭ din Seghedinŭ.

Unirea comunelorŭ micĭ. Dintre cele 12,000 de comune micĭ din Ungaria abia 3,800 aŭ preste 1000 de locuitorĭ, éră celealalte aŭ maĭ puţinŭ. Averea celorŭ maĭ multe din comunele acestea nu trece preste 700 jug. Ministrulŭ Hieronymi se ocupă cu idea de a uni în câte o singură comună politică comunele micĭ carĭ se află aprópe una de alta.

Credinţa în Anglia, face totŭ maĭ marĭ progrese maĭ alesŭ în clasele culte ale societăţiĭ. Documentŭ despre acésta nu suntŭ numaĭ numĕrósele convîrtirĭ, ci şi o scriere a ministruluĭ engiesŭ Lee, în care se tractéză despre conceperea fără maculă a P. C. V. Maria. Învăţatulŭ ministru ca şi unŭ teologŭ eruditŭ probéză cu argumente neînfrânte, că Biserica totdeuna a mărturisitŭ conceperea nemaculată şi prin urmare în 1854, cândŭ s'a enunţiatŭ ca dogmă adevĕrulŭ acesta, nu s'a introdusŭ nici o doctrină nóuă. Ministrulŭ Lee amintesce în cartea sa şi despre infalibilitatea papeĭ. Scrierea luĭ a produsŭ mare sensaţie în Anglia, unde mulţĭ laicĭ se ocupă şi cu studiulŭ teologieĭ.

Petrecere de vară se va arangia Dumineca în 30 Iulie în Beniciŭ. Preţulŭ de intrare: de persónă 60 cr. în familie 50 cr. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru edificarea caselorŭ parochialĭ.

Pentru procurarea de recuisite, stégurĭ flamure, policandre, albiturĭ, obiecte piĭ, icóne şi cărţi bisericescĭ recomandămŭ institutulŭ de artă a luĭ **Süts şi comp.** din **Budapesta,** carĭ la dorinţă trimitŭ gratis catalogulŭ preţurilorŭ.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

VI.

Elementulŭ laicŭ în biserică.

(Continuare).

Curiósă este provocarea unora la protestanți, la carĭ în unele locurĭ poporulŭ la olaltă cu preoțimea gubernéză biserica și în cele spirituale. Celĭ ce se provócă însă la protestanți, nu cunoscŭ nicĭ natura bisericeĭ protestante, nicĭ a celeĭ orientale. Biserica protestantă este *societas aequalis,* întru câtŭ după credința eĭ potestatea dumnedeéscă de a ocârmui biserica și de a împărți taĭnele mântuirĭĭ la credincioși nu fu dată de Dumnedeŭ uneĭ ierarchie anumite, ci fu dată comunităților întregĭ a credincioșilorŭ. De aceea în biserica protestantă nicĭ nu esistă nicĭ preoțime, nicĭ sacramentulŭ preoțieĭ în înțelesulŭ bisericeĭ orientale, căcĭ după credința protestantă fiesce care membru alŭ bisericeĭ prin botezŭ devine și este preotŭ, și ca atare póte îndeplini orĭ ce funcțiune sacră și ocârmui biserica. De unde la protestanți nicĭ nu póte fi vorbă de sinóde mixte din preoți și laicĭ neesistândŭ la eĭ deosebire ierarchică între preoți și mireni. La eĭ preoții suntŭ numaĭ o specie de deputați din poporŭ spre a împlini unele lucrurĭ bisericescĭ. Cu totulŭ altcum este credința bisericeĭ orientale, carea după pravila este o *societas inaequalis,* întru câtŭ potestatea sacră nu fu dată comunităților credincioșilorŭ, ci fu dată ierarchieĭ precisate și determinate încă dela începutŭ în o gradațiune anumită.

Cu tóte aceste însă constituțiunea sinodală, saŭ principiulŭ, că biserica să se guberneze prin sinódele credincioșilorŭ în spirituale și temporale nu a fostŭ și nu este pretutindinea constituțiunea bisericeĭ protestante. După ce protestanții nu aŭ maĭ recunoscutŭ potestatea bisericéscă nicĭ a Papeĭ, nicĭ a episcopatuluĭ, ne maĭ avêndŭ nicĭ unŭ organŭ alŭ potestățiĭ publice bisericescĭ spre susținerea ordineĭ, tótă potestatea bisericéscă a ajunsŭ în mânile principilorŭ lumescĭ, întru câtŭ s'aŭ geratŭ de apărătorĭ a „credinței celeĭ nóuĕ." De unde biserica protestantă pe lângă tóte principiile eĭ „democratice," ce le profeséză în teorie, totuși în praxă în cele maĭ multe locurĭ până în diua de adĭ este cea maĭ „aristocratică" biserică, întru câtŭ potestatea bisericéscă cea maĭ înaltă până în diua de astădĭ este în mâna capuluĭ statuluĭ, care se și numesce pe sine în multe locurĭ *summus episcopus.* Singurŭ calviniĭ și-aŭ formatŭ dela începutŭ o constituțiune sinodală, căcĭ calvinismulŭ s'a născutŭ, precum se scie, în republica Helveției, unde nefindŭ unŭ principe lumescŭ, care să-și adróge și-e-și potestatea publică bisericéscă, calviniĭ aŭ trebuitŭ să se îngrijéscă de altŭ organŭ alŭ potestățiĭ bisericescĭ, care în lipsa ierarchieĭ n'aŭ pututŭ să fie decâtŭ sinódele saŭ conventele comunităților bisericescĭ, în carĭ în conformitate cu credința lorŭ nu este deosebire de clerŭ și poporŭ. Astfelŭ Calvinismulŭ s'a propagatŭ din Helveția cu constituțiunea sa de sinóde saŭ convente în Scoția, Francia și Ungaria.

Consciința și credința, că biserica în cele spirituale are să fie guvernată prin hierarchie și nu prin poporŭ, s'a conservatŭ în rĕsăritŭ intactă chiarŭ și după ce biserica rĕsăriteluĭ desbinată de centrulŭ unității s'a constituitŭ maĭ cu samă după națiunĭ în maĭ multe biserice autocefale, precum a Rusieĭ, Grecieĭ, Românieĭ și așa maĭ departe. În bisericele aceste autocefale potestatea bisericéscă supremă în parte fu aședată în unŭ sinodŭ numitŭ *„sântulŭ sinodŭ"* compusŭ după norma vechilorŭ sinóde stabile (*σύνοδοι διαχρῶς ἐνδημούσαι*) din episcopatulŭ bisericeĭ autocefale respective, în carĭ nicĭ vorbă nu este, că și poporulŭ să ĭea parte. La cele maĭ multe *„sânte sinóde"* participă și ministrulŭ de culte alŭ statuluĭ respectivŭ, însă numaĭ în calitate de representante alŭ statuluĭ. După norma acésta e compusă chiarŭ și *„sântulŭ sinodŭ"* a Patriarchuluĭ Constantinopolitanŭ organisatŭ din noŭ în urma decretuluĭ numitŭ: Hatti Humayum a Sultanuluĭ la 1856, și totŭ asemenea și „sântele sinóde" a Patriarchilorŭ din Alexandria, Antiochia și Ierusalimŭ. — În tótă biserica rĕsărituluĭ nu s'a făcutŭ abatere dela gubernarea bisericeĭ prin ierarchie până în timpulŭ maĭ noŭ în Patriarchia sêrbéscă dela Carlovitz și în Mitropolia românéscă gr. orientală din Ardélŭ și Ungaria. Elementulŭ laicŭ în guvernarea spirituală bisericéscă fu în rĕsăritŭ maĭ întâiŭ introdusŭ în biserica sêrbéscă din Ungaria prin statutulŭ congresuluĭ sêrbescŭ dela 1874 sancționatŭ în 1875 și în biserica neunită din Ardealŭ și Ungaria prin statutulŭ organicŭ alŭ congresuluĭ dela 1868 sancționatŭ în 1869. Idea și pentru Sêrbĭ și pentru Românĭ a eșitŭ dela Mitropolitulŭ Șaguna, care prin aceea a voitŭ, să-și facă biserica sa poporală, ca una ce a primitŭ parlamentarismulŭ „democraticŭ" modernŭ în organismulŭ sĕŭ. Și nu se póte nega, că maĭ cu samă la Românĭ, unde puținĭ ómenĭ se ocupă cu istoria și dreptulŭ bisericeĭ, și unde și nisce monstruositățĭ istorice și iuridice ca ale „Gazeteĭ" și a dluĭ Densușanŭ potŭ conta, că vorŭ afla credință, Șaguna cu idea sa întrupată în „statutulŭ organicŭ" a causatŭ multă confusiune în opiniunea publiculuĭ despre biserică. Sinodulŭ nostru electoralŭ dela 1868, memorandulŭ dela Gherla și alte aparițiunĭ în viața nóstră publică suntŭ semnele confusiuniĭ acesteia, de carĭ Șaguna și atuncĭ și adĭ de ar trăi, ar rîde vĕdêndŭ așa iute ródele semințeĭ sale. Mulți de aĭ nostri nu aŭ avutŭ paciință, să aștepte nicĭ barĕm ca idea luĭ Șaguna să trécă prin proba istorieĭ, ci iute voiaŭ a o decopia și pentru biserica nóstră. Fie o biserică orĭ câtŭ de *„constituțională"* și *„liberală",* dacă ea pe ómenĭ nu-ĭ face maĭ bunĭ, maĭ moralĭ și maĭ religioșĭ, dacă nu îndulcesce amarulŭ vieteĭ, n'are nicĭ o valóre. Gr. orientaliĭ Românĭ în privința acésta și-aŭ făcutŭ bilanțulŭ, cândŭ în sinodulŭ din estŭ anŭ din Sibiŭ Mitropolitulŭ după 25 de anĭ de „constituțiune liberală" bisericéscă a decheratŭ, că simțulŭ religiosŭ scade în poporŭ.

Cu deosĕbire statutulŭ organicŭ alŭ bisericeĭ românescĭ gr. orientale din Transilvania și Ungaria în maĭ tóte principiile sale nu are nicĭ o basă în Pravilă, și este până în detaiurĭ împrumutatŭ din constituțiunea Sasilorŭ din Transilvania, [1]) pe care apoĭ Mitropolitulŭ Șaguna o a spoitŭ pe icĭ pe colo cu câte o dispositie de a canónelorŭ bisericeĭ orientale, unde statutulŭ celŭ săsescŭ de locŭ nu se nimeria cu natura bisericeĭ gr. orientale. De aceea nicĭ nu este acestŭ statutŭ altceva decâtŭ unŭ amestecŭ bizarŭ a vecheĭ constituțiunĭ a bisericeĭ rĕsăriteluĭ cu constituțiunea protestantă. [2]) O adevĕrată abatere dela *„legea strămoșéscă"* a dluĭ Densușanŭ. Și ca acésta să nu se vadă, Șaguna s'a apucatŭ, și în opulŭ sĕŭ „Enchiridion saŭ carte manuală de canóne" Sibiŭ 1871, canónele orientale din Pidalionŭ le-a esplicatŭ în modulŭ celŭ maĭ falsŭ, ca să le aducă în armonie cu „statutulŭ organicŭ." Pentru aceea canoniștĭ ca Vehring și alțiĭ opuluĭ acestuia aluĭ Șaguna nu-ĭ atribue nicĭ o valóre științifică.

Se strigă atâta în contra principilorŭ calvinescĭ, că aŭ voitŭ să calvinéscă pe Românĭ, și totuși Mitropolitulŭ Șaguna cu „statutulŭ luĭ organicŭ" n'a făcutŭ alta, decâtŭ a introdusŭ în mare parte protestantismulŭ la Românĭ, fără să se redice nicĭ „Gazeta" nicĭ dlŭ Densușanŭ în contra luĭ, cum se ridică în contra Mitropolituluĭ Vancea, care în tóte sinódele și actele sale nicĭ cu unŭ firŭ de pĕrŭ nu s'a abătutŭ dela principiile Pravileĭ.

Și de unde óre anomalia acésta curiósă? Singurŭ de acolo, că statutulŭ organicŭ trecêndŭ dela ierarchie la poporŭ maĭ multe atribuțiunĭ relative la guvernarea bisericéscă, își dă aerulŭ de *„liberalŭ"* și *„democraticŭ,"* cu tóte că constituțiunea bisericeĭ este de natură cu totulŭ diversă de orĭ ce sisteme politice trecătóre, ea este ca și biserica *„muntele acela redicatŭ preste toțĭ munțiĭ,"* despre care așa frumosŭ vorbesce profetulŭ Isaia, că nu din alte motive, ci pentru înălțimea luĭ preste fire vorŭ curge la elŭ tóte popórĕle. Pentru aceea este unŭ pașŭ fórte greșitŭ, cândŭ biserica spre a deveni poporală și-ar părăsi constituțiunea eĭ dată de Dumnedeŭ, și ca Șaguna ar adopta unulŭ saŭ altulŭ din sistemele politice, carĭ în desvoltarea politică a statuluĭ se perondéză unele pe altele. Biserica, instituțiunileĭ dumnedeescĭ, credința și speranțele eĭ suntŭ maĭ multŭ decâtŭ de ajunsŭ, ca să o facă poporală și în mijloculŭ celorŭ maĭ aspre persecuțiunĭ. Se poftesce însă, ca credincioșiĭ să fie instruațĭ cum se cuvine în tóte ale eĭ, și viața lorŭ să fie străbătută ca de unŭ fermentŭ preste fire de tóte principiile și preceptele eĭ. De aceea biserica, de carea se légă credincioșiĭ numaĭ pentru că acomodându-se dorințelorŭ de astădĭ, e *„constituțională"* și *„liberală"* și pórtă simburele disoluțiuniĭ în sine, căcĭ dorințele se schimbă, și de pildă nu e eschisă posibilitatea, că mâne poimâne aci saŭ acolo nicĭ *„constituționalismulŭ",* nicĭ *„liberalismulŭ"* să nu maĭ fie poporalŭ și modernŭ, ci *„socialismulŭ", „comunismulŭ"* și *„emanciparea femeilorŭ în politică".* Și biserica, carea pe calea acésta voesce să-și câștige popularitate, dacă nu va voi să o pérdă, va trebui să primésca și sistemele aceste în constituțiunea sa. Atuncĭ însă a încetatŭ de a maĭ fi biserică creștină.

Democratismulŭ celŭ adevĕratŭ în biserică nu stă în aceea, că atribuțiunile ierarchice să se trécă la poporŭ, căcĭ ierarchia încă din poporŭ ese și nu e ereditară. Ci democratismulŭ celŭ adevĕratŭ stă în aceea, că dela bunătățile spirituale și materiale ale bisericeĭ să nu fie eschisŭ nimenĭ pe basa nascerĭĭ. Și din punctulŭ acesta de vedere biserică maĭ democratică decâtŭ cea catolică nu esistă, precum recunoscŭ chiarŭ și inimiciĭ eĭ. Nicĭ în biserica protestantă, anglicană și reformată, nicĭ în cea disidentă orientală nu este ca în biserica catolică așa ușóră pentru toțĭ celĭ vrednicĭ redicarea din clasele cele maĭ inferióre ale poporuluĭ până la gradurile ierarchice cele maĭ înalte. Istoria și timpulŭ de față ne subministră fórte multe esemple clasice despre acésta. Și celŭ maĭ strălucitŭ esemplu este însu-și Sfinția Sa Papa Leonŭ XIII, fiulŭ unuĭ simplu gentry, ridicatŭ prin forțele propriĭ la cea maĭ înaltă demnitate omenéscă cu ajutoriulŭ democrațieĭ adevĕrate din biserica catolică.

Resumândŭ pe scurtŭ aceste dóue puncte, constatămŭ, că nicĭ codiciĭ rĕsăritenĭ de legi bisericescĭ, nicĭ praxa antică bisericéscă în rĕsăritŭ nu dă laicilorŭ nicĭ unŭ dreptŭ în sinóde cu privire la dogme nicĭ cu privire la guvernarea spirituală a bisericeĭ. Ce se ține însă de biserica românéscă de Alba-Iulia, praxa eĭ a fostŭ în privința acésta totŭ aceea, carea a fostŭ pretotindenea în biserica rĕsăriteluĭ. Cu tóte aceste însă nu numaĭ dlŭ Densușanŭ, ci și alțiĭ inainte de dînsulŭ cugetă a puté dovedi contrariulŭ provocându-se la adunarea cea mare din Alba-Iulia dela 4 Septembre 1700, la carea a luatŭ parte și poporulŭ, și totuși adunarea acésta s'a ocupatŭ și cu lucrurĭ dogmatice primindŭ unirea în cele patru puncte, și cu lucrurĭ de guvernare spirituală, cum se vede din cele 28 canóne disciplinare făcute în sinodulŭ acesta. Așa înainte de dlŭ Densușanŭ în înțelesulŭ acesta facŭ provocare la adunarea din 1700, *Memorandulŭ* faĭmosŭ dela Gherla din 1882 pag. 10, moderatulŭ veteranŭ gr. cat. în scurtulŭ sĕŭ tractatŭ intitulatŭ: *„sinóde bisericesci mixte"* tipăritŭ în Gherla la

[1]) Vedĭ statutulŭ organicŭ alăturatŭ cu Schuler v. Libloy »Protestantisches Kirchenrecht vornehmlich das des ewangelischen Augsburger Bekenntnisses in Siebenbürgen« Sibiŭ 1871.

[2]) Canonistulŭ laicŭ Vehring în opulŭ sĕŭ voluminosŭ »Katholisches, orientalisches und protestantisches Kirchenrecht« în diverse locurĭ esprimă acéstă judecată asupra luĭ.

1880, şi s'ar vedé, că şi autorulŭ esaltatŭ şi confusŭ alŭ cărticeleĭ: *„epistola unuĭ românŭ transilvănénŭ cătră unŭ amicŭ alŭ sĕŭ în afaceri ecclesiastice şi scolastice“* tipărită în Sibiŭ la 1871, şi maĭ în urmă „Gazeta“ în polemia sa cu „Unirea“ în tómna anuluĭ 1892.

Noĭ în trécătŭ în diferite locurĭ ne-amŭ spusŭ părerea din unŭ punctŭ saŭ altulŭ de vedere cu privire la adunarea saŭ sinodulŭ acesta. Aci e loculŭ, că să ne pronunţămŭ deplinŭ cu privire la elŭ, atâtŭ din punctŭ de vedere istoricŭ, câtŭ şi luridicŭ, căcĭ acesta este singurulŭ sinodŭ, la care se provócă adepţiĭ participăriĭ laĭcilorŭ la dogme şi guvernarea spirituală.

Înainte de tóte trebue să chiarificămŭ întrebarea, că óre adunarea acésta póte fi considerată în înţelesŭ canonicŭ de sinodŭ saŭ nu? Şi la acésta rĕspundemŭ categoricŭ, că adunarea acésta, până s'a ocupatŭ cu primirea sfinteĭ uniriĭ, n'a fostŭ sinodŭ în sensulŭ *canonicŭ* alŭ nicĭ uneĭ biserice! Şi étă pentru ce! Altcum definescŭ sinodulŭ catoliciĭ, altcum orientaliĭ dissidenţi din Transilvania şi Ungaria, şi altcum reformaţiĭ şi protestanţiĭ. În una însă se unescŭ toţĭ. Şi acésta este, că după toţĭ sinodulŭ e o corporaţiune provĕdută cu lurisdicţiune de a pertracta lucrurĭ ţinĕtóre de biserica, a căreĭ membri suntŭ adunaţĭ în sinodŭ. Nicĭ o biserică însă nu numesce sinodŭ în înţelesŭ *canonicŭ* o adunare, în care membriĭ aŭ convenitŭ pentru a părăsi biserica, de carea s'a ţinutŭ, căcĭ numaĭ nu va dice nimenĭ, că o biserică orĭ care investesce pe o corporaţiune cu lurisdicţiune de a o puté părăsi folosindu-se chiarŭ de lurisdicţiunea acésta. De unde şi adunarea dela 1700 póte fi numită adunare şi consfătuire liberă, conferinţă, congresŭ şi altcum. La nicĭ unŭ casŭ însă sinodŭ în înţelesŭ *canonicŭ* şi *propriŭ*, ci numaĭ în înţelesŭ *impropriŭ* şi fórte largŭ, întru câtŭ cuvîntulŭ grecescŭ *σύνοδος* însemnéză orĭ ce adunare. De unde în unŭ studiŭ asupra moduluĭ de constituire şi a atribuţiunilorŭ sinódelorŭ bisericescĭ nu este lertatŭ a se face provocare la atarĭ adunărĭ, căcĭ atuncĭ de câte orĭ de pildă câţiva gr. orientalĭ preoţĭ şi mirenĭ, saŭ şi numaĭ câţiva mirenĭ din o comună se adună la o consfătuire, ca să trécă la S. Unire din óre carĭ motive, totdeuna consfătuirea acésta ar fi unŭ sinodŭ, de care maĭ cu samă „Gazeta“ s'ar acăţa numaĭ decâtŭ spre a dovedi, că laĭciĭ aŭ dreptŭ în sinóde şi cu privire la dogme. Şi adunarea dela 1700 nu a fostŭ decâtŭ în mare, ceea ce ar fi o consfătuire privată a câtorva preoţĭ şi mirenĭ gr. orientalĭ spre a trece la unire. Câte consfătuirĭ de aceste se vorŭ fi ţinutŭ de 200 anĭ încóce, şi dacă tóte acele ar fi sinóde, atuncĭ amŭ avé maĭ multe sinóde decâtŭ tótă lumea.

Însă chiarŭ şi dacă ar fi adunarea cea mare dela 1700 sinodŭ în înţelesŭ canonicŭ, totuşĭ din ea nu s'ar puté proba, că şi laĭciĭ aŭ dreptŭ în sinóde cu privire la lucrurile de credinţă. Cumcă pe timpulŭ adunariĭ acesteia aŭ fostŭ în Alba-Iulia şi din poporŭ mulţĭ, nu se póte nega. Se nasce însă întrebarea întâiă, că s'aŭ presentatŭ bărbaţiĭ aceştia din poporŭ ca representanţĭ aĭ poporuluĭ la sinodŭ, şi a dóua, că avut'aŭ votŭ decisivŭ în sinodŭ? Acum ce atinge întrebarea întâiă, nicĭ unŭ istoricŭ nu ne va puté spune, că în ce calitate a luatŭ parte la adunare şi poporulŭ celŭ multŭ, ce a fostŭ de faţă. Samuilŭ Clain (Acte şi Fragmente pag. 83 u.) nu ne spune nimicŭ de poporŭ, decâtŭ că fu ţinutŭ la 1700 „soborŭ mare“ în Belgradŭ. *„Documentele istorice despre starea politică şi ieratică a Românilorŭ din Transilvania“*, ne spunŭ, că aŭ luatŭ parte *„nobiliĭ şi bĕtrâniĭ oraşelorŭ“* pag. 163, va să dică bărbaţĭ, ce aŭ venitŭ nu ca aleşĭ, ci în vîrtutea pusĕţiuniĭ sociale. Laurianŭ şi Bălcescu în Magazinulŭ istoricŭ Tom. III pag. 308, precum şi Nilles t. I pag. 247 ne spunŭ, că aŭ fostŭ între alţiĭ şi câte 3 deputaţĭ din fiesce care comună. Nicĭ unulŭ nu ne spune, că fost'aŭ aceia aleşĭ de acasă, saŭ fiindŭ fórte multŭ poporŭ de faţă, cândŭ fu făcută decherarea solemnă de unire, din decile de miĭ presente fură de sinodŭ din fiesce care comună chemaţĭ câte treĭ, ca să se dechiare.

Astfelŭ din istoricĭ numaĭ atâta scimŭ, că a fostŭ şi poporŭ de faţă, şi încă fórte multŭ, şi că adunarea n'a fostŭ compusă după pofta dluĭ Densuşanŭ pe basa uneĭ *„legĭ electorale“*, de carea nicăirĭ nu e nicĭ o amintire, nicĭ din *„toţĭ preoţiĭ“*, căcĭ la adunarea acésta aŭ fostŭ cu multŭ maĭ puţinĭ preoţĭ, decâtŭ la cea din 1698.

Ce atinge însă întrebarea a dóua, că membriĭ din poporŭ saŭ laĭciĭ avut'aŭ votŭ decisivŭ în adunarea acésta chiarŭ şi dacă o amŭ numi sinodŭ, rĕspunsulŭ celŭ maĭ clarŭ şi maĭ evidentŭ ni-lŭ dă manifestulŭ adunăriĭ, a căruĭ autenţie o vomŭ proba maĭ târdiŭ. Manifestulŭ adecă nu face nicĭ o amintire de deputaţiĭ mirenilorŭ, ci începe astfelŭ: *„Noĭ subtînsemnaţiĭ, episcopulŭ, protopopiĭ şi totŭ clerulŭ bisericeĭ românescĭ din Transilvania“* ĕră la capetŭ nice unŭ *„deputatŭ alŭ mirenilorŭ“* nu e subscrisŭ, de unde e învederatŭ, că eĭ votŭ decisivŭ nu aŭ avutŭ.

După ce fu finită causa uniriĭ, însu-şĭ Atanasiŭ Mitropolitulŭ şi cu totŭ clerulŭ presentŭ aŭ datŭ testimoniulŭ celŭ maĭ lămuritŭ, că nicĭ în lucrurile, ce se ţinŭ de guvernarea spirituală a bisericeĭ, laĭcilorŭ nu le compete nicĭ unŭ dreptŭ în sinóde, cândŭ sinodulŭ făcêndŭ 28 canóne disciplinare în celŭ de întâiŭ se esprimă astfelŭ: *„Cândŭ va rîndui Vlădica şi cu titoriĭ, carĭ vorŭ fi juraţĭ lângă Vlădica,* ḑi de soborŭ *de toţĭ protopopiĭ* ţĕreĭ, *atuncĭ totŭ protopopulŭ* cu *2 preoţĭ bĕtrânĭ să se afle la ḑiua cea numită a soboruluĭ.“* De *„deputaţiĭ mirenilorŭ“* canonulŭ nu face nicĭ o amintire.

Cu aceste causa sinoduluĭ dela 1700 o credemŭ destulŭ de lămurită.

Alŭ doile lucru, la care se provócă uniĭ şi alţiĭ din ceĭ ce ascriŭ şi mirenilorŭ drepturĭ cu privire la guvernarea spirituală a bisericeĭ, este sinodulŭ dela 1697 ţinutŭ sub Teofilŭ Mitropolitulŭ, în care acestŭ Mitropolitŭ a propusŭ, ca să se céră dela împĕratulŭ, ca *„tótă cârma şi rînduéla preoţilorŭ să fie la episcopŭ, şi nicĭ de cum la mirenĭ, cum a fostŭ până acum.“* La propunerea acésta se provócă autorulŭ moderatŭ alŭ broşureĭ *„Sinóde mixte“* Gherla 1880, şi *Memorandulŭ* dela Gherla, care pe bietulŭ Mitropolitŭ îlŭ face pentru propunerea acésta *„călcătoriŭ de drepturĭ.“* Nicĭ unulŭ însă n'a cercatŭ maĭ afundŭ, care este înţelesulŭ propuneriĭ luĭ Teofilŭ. De ar fi cercatŭ, ar fi aflatŭ, că în propunerea acésta nu este vorba de *„cârma şi rînduéla preoţilorŭ,“* carea în modŭ *legalŭ* era *„pe atuncĭ la mirenĭ.“* Căcĭ *„cârma şi rînduéla preoţilorŭ“* în modŭ *legalŭ* era şi atuncĭ la episcopŭ, ceea ce mărturisescŭ însi-şĭ principiĭ calvinescĭ. Astfelŭ principele Georgiŭ Rákotzi în collaţionalele Mitropolituluĭ Simeonŭ Ştefanŭ dela 1643, ḑice că dă Mitropolituluĭ puterea *„de a pedepsi greşelele preoţilorŭ cu viaţă desfrînată“ „de a primi* (în clerŭ) *persónele cele destoĭnice şi de a depărta pe cele nedestoĭnice.“* [1]) Totŭ acésta se ḑice şi în collaţionalele luĭ Apafi date Mitropolituluĭ Budai la 1680 [2]) şi chiarŭ şi în collaţionalele guvernatoriuluĭ Banffi de Losoncz date Mitropolituluĭ Teofilŭ la 1692. [3]) Totŭ asemenea Georgiŭ Rakotzi în collaţionalele Mitropolituluĭ Sava I la 1656 îĭ dă putere *„ca să pedepsĕscă pe preoţiĭ, protopopiĭ şi laĭciĭ carĭ facŭ escesurĭ.“* [4])

Ci propunerea Mitropolituluĭ Teofilŭ are în vedere stările anarchice din biserică, după carĭ poporulŭ se tocmia cu preoţiĭ, şi aducea pe celŭ ce-lŭ servia maĭ lesne, fără ca să maĭ întrebe de episcopulŭ nimica. Ba nu odată, dacă avea careva din poporŭ ceva cu preotulŭ, îşĭ făcea elŭ destulŭ, fără să vre a sci nimicŭ de judecata episcopuluĭ. Despre stările aceste anarchice ne daŭ deslucire canónele sinódelorŭ de pe acele timpurĭ, carĭ făcură încercarea a delătura anarchia acésta.

[1]) Docum. istorice despre starea politică şi ieratică a Românilorŭ pag. 119.
[2]) Acte şi Fragmente pag. 68.
[3]) Nilles tom. I pag. 159.
[4]) Documente istorice despre starea politica şi ieratică a Românilorŭ pag. 127.

Aşa can. 20 alŭ sinoduluĭ dela 1675 ḑice: *„nicĭ unŭ popă în poporŭ, fără scirea protopopuluĭ să nu se tocmĕscă“* canonŭ 10 alŭ sinoduluĭ dela 1700 *„care popă va merge pe poporulŭ altuĭ preotŭ, saŭ îĭ va scădé simbria, acela să se tundă,“* canonŭ 7 alŭ aceluĭ sinodŭ *„carĭ mirenĭ se vorŭ duce cu putere pe casa popeĭ, saŭ pe femeile luĭ, saŭ pe marha luĭ, fără de scirea Vlădicăĭ saŭ a protopopuluĭ, uniĭ ca aceeia să fie fără de lege, până a-şĭ da sama.“* Cândŭ ómeniĭ însă voescŭ cu orĭ ce preţŭ să probeze imposibilulŭ, atuncĭ se acaţă şi de umbră. În urmă chiarŭ şi sinodulŭ dela 1868, care ca şi dlŭ Densuşanŭ multŭ a greşitŭ în cele istorice, nu recunósce laĭcilorŭ nicĭ unŭ dreptŭ în lucrurile dogmatice şi în cele reservate ierarchieĭ, carĭ suntŭ guvernarea spirituală bisericéscă. [1]) (Va urmá.)

Programa

gimnasiuluĭ sup. gr. cat. şi a şcólelorŭ normalĭ din Beiuşŭ pe anulŭ scol. 1892/93.

Programa este redactată de *Ioanŭ Buteanŭ* directorŭ şi profesorŭ. La începutŭ profesoruluĭ *Vasiliŭ Dumbravă* publică unŭ studiŭ fórte interesantŭ şi instructivŭ, ce pórtă inscripţia: *Mĕsurarea puteriĭ la gimnastică.* — După studiulŭ acesta urméză unŭ *conspectŭ statisticŭ pentru periodulŭ III. sub era constituţionalismuluĭ 1866/67—1887/88.* În aceştĭ 12 anĭ la gimnasiulŭ din Beiuşŭ s'aŭ înscrisŭ în tóte claselę 4711 tinerĭ, dintre carĭ 4148 românĭ şi 563 magiarĭ. Dintre românĭ aŭ fostŭ *gr. cat. 1852, ĕră gr. or. 2266.* O dovadă acésta a *intoleranţeĭ* catolice. — Urméză *raportulŭ despre activitatea şi starea societăţiĭ de lectură a tinerimiĭ studióse pe anulŭ scol. 1892/92.* Din scurtulŭ raportŭ vedemŭ, că tinerimea dela gimnasiulŭ din Beiuşŭ desvóltă şi pe calea acésta unŭ zelŭ laudabilŭ întru cultivarea proprie. — Se înşiră apoĭ *actele maĭ însemnate,* carĭ le-a primitŭ gimnasiulŭ dela patronulŭ sĕŭ şi dela direcţiunea superióră. Aci cutezămŭ a face observarea, că terminulŭ *patronŭ* nicĭ pe de parte nu corĕspunde relaţieĭ, ce esistă între Ordinariatulŭ episcopescŭ de Orade şi între gimnasiulŭ din Beiuşŭ. Drepturile, ce le deprinde Ordinariatulŭ numitŭ asupra gimnasiuluĭ din Beiuşŭ, suntŭ adecă cu multŭ maĭ marĭ decâtŭ drepturile de patronatŭ. — Urméză *planulŭ de învăţămîntŭ, manualele şi conspectulŭ órelorŭ pe septĕmână.* — Apoĭ se înşiră *beneficiaţiĭ.* Aŭ fostŭ beneficiaţĭ cu *stipendiĭ* 19 tinerĭ cu suma totală de 1475 fl., din *fundaţiunea de pâne Vulcaniană* 20 de tinerĭ cu câte 20 fl. şi din *fundaţiunea de pâne Zsigaénă* 8 tinerĭ. — Urméză apoĭ *date la istoria anuluĭ scol. 1892/93.* Din acestea amintimŭ, că profesoruluĭ *Georgiŭ Papp* a fostŭ numitŭ profesorŭ la gimnasiulŭ regescŭ din Aradŭ şi la Beiuşŭ a fostŭ înlocuitŭ cu profesoruluĭ suplinte interimalŭ *Valentinŭ Diţŭ. Statulŭ sanitarŭ* a fostŭ puţinŭ mulţămitoriŭ; *cincĭ studenţĭ aŭ muritŭ.* La *statulŭ religioso-moralŭ* însemnămŭ, că tinerimea în tóte ḑilele a ascultatŭ Sfînţa Liturgie. *Statulŭ disciplinarŭ.* În contra celorŭ rĕĭ s'aŭ folositŭ cu rigórea cuvenită mijlócele corective. Treĭ tinerĭ aŭ fostŭ eliminaţĭ. — *Personaluluĭ didacticŭ* la *şcóla normală* se compune din 8 persóne. În cele patru clase aŭ umblatŭ 102 scolarĭ, din carĭ 6 s'aŭ depărtatŭ, 18 aŭ finitŭ anulŭ cu calculŭ eminenţĭ, 42 cu bunĭ, 25 cu suficienţĭ, ĕră 10 cu nesuficienţĭ. — *Personaluluĭ didacticŭ* la *gimnasiŭ* se compune din 17 inşĭ. Studenţĭ aŭ fostŭ inscrişĭ 361 ordinarĭ şi 11 privatişţĭ şi aŭ făcutŭ esamenŭ 342 ordinarĭ şi 8 privatişţĭ. Gr. cat. aŭ fostŭ 138, ĕră gr. or. 155. Aŭ eşitŭ cu calculŭ eminentŭ 27, celŭ puţinŭ cu bunŭ 81, celŭ puţinŭ cu suficientŭ 162, cu nesuficientŭ dintr'unŭ obiectŭ 48, cu nesuficientŭ din maĭ multe obiecte 32. — Ca închiare urméză unŭ raportŭ scurtŭ despre *Internatulŭ Pavelianŭ.* Din îndurarea şi munificienţa Escelentissimuluĭ Dnŭ Episcopŭ Fundatorŭ Mihailŭ Pavelŭ *stipendiile fundaţionalĭ pentru anulŭ scol. 1892/3 s'aŭ aridicatŭ dela 14 la 20.*

[1]) Acte sinodalĭ I. pag. 35.

Economie.

Mijlócele contra peronosporei. (Fine.)

II. *Mixtura de sodă și vitriolulŭ de aramă.* La acésta în locŭ de varŭ se pune sodă (bicarbonatŭ de natriŭ.) Mixtura acésta are avantajulŭ, că nu se află în ea părțĭ dure, ca în varŭ. Dacă voimŭ a prepara o mixtură de 2%. atuncĭ solvimŭ 2 kg. vitriolŭ de aramă în 6 litre de apă și $2^1/_2$ kg. sodă cristalisată în $12^1/_2$ litre de apă. Aceste soluțiunĭ fătre mestecare continuă le turnămŭ în 80 litre de apă, așa că maĭ întâiŭ turnămŭ în apă soluțiunea de sodă și numaĭ după aceea cea de vitriolŭ. În modulŭ acesta câștigămŭ 1 hl. de soluțiune de 2%. Dacă stropirea s'ar face după apariţiunea peronosporeĭ, atuncĭ la prepararea soluțiuniĭ se pune în 100 litre apă 3—4 kgr. vitriolŭ de aramă și 4—5 kgr. sodă.

Unde se punŭ strugurii în comerciŭ și nu se pregătesce vinŭ din eĭ, acolo nu se recomândă mestecăturile amintite, fiindcă ele petéză strugurii, ci maĭ corăspundĕtóre suntŭ cele următóre.

III. *Mestecătura de vitriolŭ de aramă și amoniacŭ* (spirtŭ de salmiacŭ) numită *Eau céleste.* Acésta se prepară solvindŭ 1 kgr. vitriolŭ de aramă în 3—4 litre apă caldă. După ce s'a solvitŭ deplinŭ vitriolulŭ, se tórnă preste soluțiunea dobîndită $1^1/_2$ litră amoniacŭ de 22° mestecându-se în continuŭ. Soluțiunea se turbură prin tornarea amoniaculuĭ, dară după aceea se limpedesce primindŭ o colóre vînătă intensivă de ultramarinŭ. De cumva nu s'ar limpedi, se maĭ tórnă amoniacŭ, până ce se limpedesce. Soluțiunea acésta este de ajunsŭ pentru 200 litre de apă.

IV. *Soluțiunea de azurinŭ cristalisatŭ,* care după părțile sale principale nu este altceva decâtŭ *Eau céleste,* a căreĭ apă a evaporatŭ. Se prepară solvindŭ în 100 litre de apă cam 250—300 gr. de azurinŭ cristalisatŭ.

V. *Soluțiunea de vitriolŭ de aramă curatŭ* se prepară solvindŭ în 2—3 litre apă 400—500 gr. vitriolŭ de aramă, și turnâudu-o în 100 litre de apă.

Bursa de Budapesta.

Din 19 Iuliŭ st. n. 1893.

Renta de aurŭ ung. 4%	115.50
« « corône r. ung.	94.50
Împrumutulŭ căilorŭ ferate ung.	122.—
Amortisarea detorieĭ căilorŭ ferate de Ostŭ ung. (1-ma emisiune).	—.—
Amortisarea detorieĭ căilorŭ ferate de Ostŭ ung. (2-a emisiune).	101.50
Bonurĭ rurale ung.	96.50
« urbariale ung.	—.—
Obligăţiunile desp. regaliilorŭ	100.75
Împrumutŭ cu premiŭ ung.	148.20
Losurĭ pentru regularea Tiseĭ	142.50
Renta de hârtie austriacă	97.50
« « argintŭ austriacă	98.—
« « aurŭ austriacă	118.25
Losurile austr. din 1860.	165.—
« Vieneĭ	176.50
Acțiunile banceĭ austro-ungare	980.—
« « de creditŭ ung.	412.25
« « « « austr.	335.70
Obligăţiunile cu câștigŭ ale băncei ipot. ung.	127.—
Scrisurĭ fonciare ale institut. de cred. și economiĭ «Albina».	100.50
Galbenĭ împărătescĭ	5.85
Napoleon-d'orĭ	9.90
Mărcĭ 100 imp. germâne	61.20
Londra 10 Livres șterlingĭ	124.60

Prețulŭ mărfurilorŭ.

Piața din Blașiŭ: Grâŭ, hectlitr. fl. —5. până 5.50, — grâŭ mestecatŭ fl 4.— până 5.—, sĕcară fl. 3.— până 3.50, — ovĕsŭ fl. 3.— până fl. 0.—, cucuruḑŭ fl. 3.50 până fl. 3.75, alacŭ fl. 2.— până fl. —.—, cartofĭ fl. 3.50 până fl. .—, — sĕmêntă de cânepă fl. 3.50 până fl. —, fasolea fl. 3.25 până fl. .—, — carnea de vită chilo 48 până — cr., carnea de viţĕlŭ — până — cr., carnea de porcŭ 44 până 48 cr., carnea de mielŭ 24 până 32 cr., — 14 óuĕ cu 20 până — cr.

Editorŭ și redactorŭ rĕspunḑĕtorŭ:

Dr. Victorŭ Szmigelski.

Nr. 2284—1893. (32) 1—2.

Concursŭ.

La școla greco-catolică română de fetițe din Blașiŭ a devenitŭ vacantŭ unŭ postŭ de învăţătóre, pentru care se escrie concursŭ cu terminulŭ de 15 Augustŭ st. n. a. c. inclusive.

Cu postulŭ acesta este împreunatŭ salariŭ anualŭ de 300 fl., dacă respectiva are numaĭ cualificațiunea prescrisă pentru școlele elementare; însă dacă aceea are cualificațiunea prescrisă pentru școlele superióre saŭ civile atuncĭ va primi salariŭ anualŭ de 400 fl., care se va plăti în rate lunarie decursive.

Suplicele aŭ să se provédă cu carte de botezŭ, documente de cualificațiune, purtare și serviţiŭ anteriorŭ și să se aștérnă la Consistoriulŭ archidiecesanŭ gr. cat. până la terminulŭ indicatŭ.

Blașiŭ din ședința consistorială ţinută în 15 Iuliŭ 1893.

Ioanŭ M. Moldovanŭ,
Vicariŭ capitulariŭ.

Nr. 2262—1893. (33) 1—2.

Concursŭ.

Prin acésta se escrie concursŭ la unŭ stipendiŭ de 300 fl. adecă treĭ sute florenĭ v. a. pe anŭ.

La acestŭ stipendiŭ potŭ concurge aceĭ tinerĭ gr.-cat., carĭ aŭ făcutŭ esamenulŭ de maturitate cu succesŭ, și carĭ doresсŭ a se pregăti de profesorĭ de desemnŭ pentru școlele medie.

Ceĭ ce doresсŭ să capete stipendiulŭ acesta, aŭ să suplice la acestŭ Consistoriŭ până celŭ multŭ în 15 Augustŭ 1893 alăturândŭ următórele documente:

a) Carte de botezŭ.

b) Testimoniŭ de maturitate, eventualŭ despre alte studiĭ făcute.

c) Reversŭ, vidimatŭ de părinţĭ saŭ tutorĭ, prin care suplicantele se légă, că după absolvarea studiilorŭ va servi celu puţinŭ 10 anĭ la institutele gr. cat. de învăţămîntŭ din Blașiŭ.

Blașiŭ din ședința consistorială ţinută în 15 Iuliŭ 1893.

Ioanŭ M. Moldovanŭ,
Vicariŭ capitalariŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Turnătoria de clopote și de metalŭ a luĭ

ANTONIU NOVOTNY

se recomandă P. T. publiculuĭ și comunelorŭ pentru pregătirea din noŭ de clopote de tótă mărimea, respective pentru combinarea maĭ multorŭ clopote nóuĕ după tonurĭ statorite înainte, aranjate după sistemŭ noŭ, pre lângă garanție de maĭ mulţĭ anĭ, cu coróne de lemnŭ orĭ de ferŭ bătutŭ orĭ vĕrsatŭ, așa că clopotele astfelŭ construite se potŭ întórce ușorŭ și de maĭ multe orĭ, prin ce clopotulŭ se scutesce de crepare.

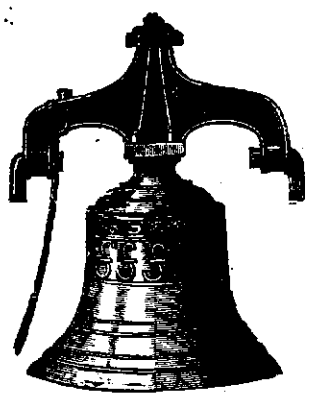

Recomandă maĭ ales invenţiunea sa de

Clopote perforate

carĭ suntŭ premiate de maĭ multe orĭ și privilegiate,

carĭ daŭ unŭ sunetŭ maĭ tare, maĭ durabilŭ și adâncŭ și așa unŭ astfelŭ de clopotŭ de 200 kg. este egalŭ cu altulŭ de 260 kg. — Maĭ departe **scaune din ferŭ bătutŭ sub clopote, clopote de orologiŭ** în tótă mărimea și tóte părțile de metalŭ, ce se ţinŭ de specialitatea asta. — **Clopote** de 150 kg. și maĭ micĭ și **pumpe de mână** se potŭ afla tot-deuna în depositŭ. — Se recomandă pentru comisiĭ câtŭ de multe

Antoniu Novotny,
Temesvár, Gyárváros.

(19) 10—10

Cu deosebită stimă cutezŭ a încunoscinţă pre

Veneratulŭ Clerŭ greco-catolicŭ,

că precum și până acum iaŭ asupra-mĭ gatírea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruireĭ interne a bisericelorŭ, în ce privesce lucrulŭ de mĕsariŭ și de sculptorŭ, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sânte, dimpreună cu aședarea acelorŭ obiecte în fața loculuĭ, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele maĭ ieftine.

Cu proiecte colorate servescŭ cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericele greco-catolice aŭ câstigatŭ recunóscere deosebită, si tóte mĕ îndreptăţescŭ la sperarea, că Veneratulŭ Clerŭ mĕ va impărtăși ocasionalminte de prețuita-ĭ încredere. Silința mea sĕ va îndreptá totŭ-deauna intr'acolo, cá și de ací înainte se meritŭ renumele celŭ bunŭ, care mi-lam câstigatŭ până acum.

Prin tarifulŭ de zone dispărêndŭ departările, prin acésta capacitatea de concurinţă mi-sa măritŭ.

Rogându-mĕ pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolŭ Müller,
auritorŭ și fabric. de recuis. biseric.

(6) 23—52

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesanŭ.